

PLANBESKRIVNING • GRANSKNINGSHANDLING

DIARIENUMMER: JA 2023/000050 • UPPRÄTTAD: 2026-06-12

Detaljplan för del av Håknäs 6:1 m.fl. Solberga by

Stora skolan med Arken till höger i Solberga by.

Vad är en detaljplan?

En detaljplan är ett juridiskt bindande dokument som reglerar hur mark- och vattenområden får användas. Detaljplaner reglerar bland annat byggandets omfattning, var bebyggelse och infrastruktur ska ligga och hur den bör vara utformad. En detaljplan ger ramarna för framtida bygglovsprövningar. Det är en process som grundar sig på lagstiftning genom främst plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB).

Samråd

Kommunen redovisar planförslaget och relevant underlag till berörda myndigheter, kända sakägare och boende som berörs. Syftet med samrådet är att samla in information och synpunkter som berör detaljplanen. Efter genomfört samråd kan förslaget justeras utifrån de synpunkter som har kommit in.

Granskning

Innan planförslaget kan antas ska det vara tillgängligt för granskning, då ges berörda myndigheter, sakägare och andra berörda ytterligare en möjlighet att yttra sig över det reviderade planförslaget. Efter granskningen kan förslaget till detaljplanen justeras.

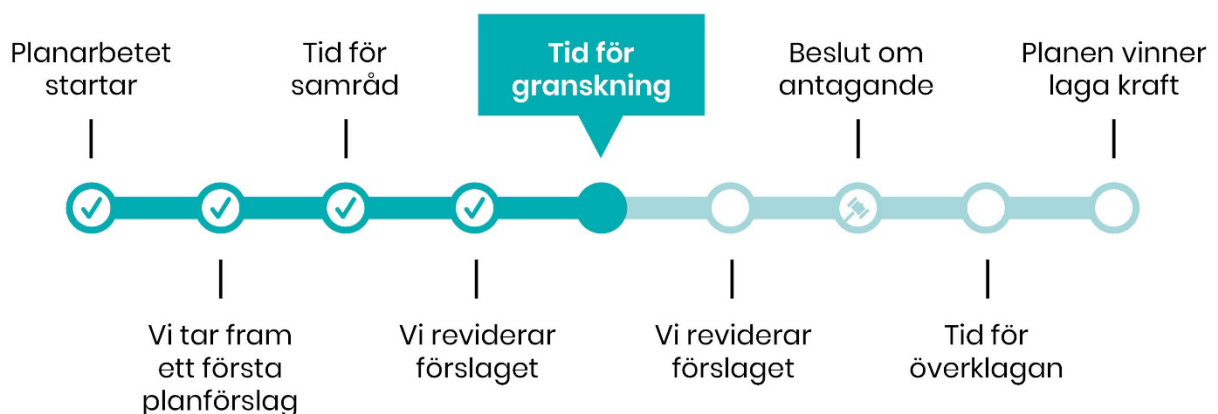
Antagande

Detaljplanen antas genom ett politiskt beslut. När detaljplanen har antagits underrättas länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda kommuner samt de som har senast under granskningstiden lämnat in synpunkter som inte har blivit tillgodosedda.

Laga kraft

Om inget överklagande inkommit inom tre veckor efter att beslutet om antagande har tillkännagetts på kommunens anslagstavla vinner detaljplanen laga kraft.

Planprocessens hållplatser

Medverkande

Planförfattare

Elsa Kvidal, Planarkitekt, SBK

Planchef

Christina Svartsjö SBK

Kommunala tjänstepersoner

Susanna Eschricht, Planarkitekt, fotograf, SBK

Håkan Zetterlund, Bygglovarkitekt, SBK

Emma Tibblin, Stadsantikvarie, KOF

Konsulter

Maria Nilsson, Exploateringsingenjör, Svefa

Alla bilder, illustrationer och kartor i planbeskrivningen är tagna/framtagna av kommunen om inte annat anges.

HANDLINGAR

Detaljplanen utgörs tillsammans med denna planhandling av en plankarta med planbestämmelser. Dessa ska läsas tillsammans.

Till planen hör dessutom:

- Fastighetsförteckning
- Fastighetskonsekvenstabell, 2026-06-12
- Undersökning om betydande miljöpåverkan, 2026-06-01
- Samrådsredogörelse, 2026-06-12

UTREDNINGAR

- Dagvattenutredning, 2026-05-18, Bjerking
- Bullerutredning, 2025-09-18, Akustikkonsulten
- Arkeologisk utredning, 2022, ArkeoLogistik
- Naturvärdesinventering Solberga by, 2022-10-26, Norconsult
- PM Naturmiljö, Detaljplaneområde Håknäs 7:1, 12:1, 2022, Södertälje kommun
- Fågelinventering Håknäs 6:1, 2023-11-09, Norconsult
- Artskyddsutredning, Håknäs 6:1, 2023-11-06, Norconsult
- Kulturmiljöutredning, 2025-04-30, Södertälje kommun
- Inmätning skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd, 2025-04-02, Södertälje kommun

Ovanstående handlingar finns tillgängliga på kommunens hemsida. De går även att få tag på genom att kontakta Planenheten per mail sbk.plan@sodertalje.se

Innehåll

1. INLEDNING	6
1.2 BAKGRUND OCH SYFTE	6
1.3 FÖRENLIGT MED 3,4 OCH 5 KAP MILJÖBALKEN	9
1.4. TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	10
2. FÖRUTSÄTTNINGAR	12
2.1 RIKSINTRESSEN OCH OMRÅDES-/ BEBYGGELSESKYDD	12
2.2 MARK OCH VATTENOMRÅDEN	13
2.3 BEBYGGELSE- OCH LANDSKAPSBILD	17
2.4 SOCIALA VÄRDEN	23
2.5 GATOR OCH TRAFIK	23
2.6 HÄLSA OCH SÄKERHET	24
3. PLANFÖRSLAGET	28
3.1 DETALJPLANENS REGLERINGAR	29
3.2 REKREATION OCH MÖTESPLATSER	42
3.3 GATOR OCH TRAFIK	42
3.4 HANTERING AV RISKER OCH STÖRNINGAR	45
3.5 TEKNISK FÖRSÖRJNING	46
4. KONSEKVENSER	51
4.1 MILJÖKONSEKVENSER	51
4.2 SOCIALA KONSEKVENSER	54
4.2 KONSEKVENSER AV UPPHÄVANDE AV DELAR AV BYGGNADSPLANEN SOM INTE ERSÄTTS MED DENNA DETALJPLAN	55
5. GENOMFÖRANDE	57
5.1 ORGANISATORISKA FRÅGOR	57
5.2 ANSVARSFÖRDELNING	58
5.3 FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR OCH KONSEKVENSER	60
5.4 EKONOMISKA FRÅGOR	64
5.5 TEKNISKA FRÅGOR	65

1. Inledning

1.2 Bakgrund och syfte

Planförfarande

Denna detaljplan påbörjades efter 1: a januari 2015 och kommer därför följa plan- och bygglagen 2010:900, i dess lydelse efter 1 januari 2015. Aktuell detaljplan handläggs med standardförfarande. Standardförfarandet kan tillämpas om förslaget till detaljplan är förenligt med översiktsplanen, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Detaljplanens syfte

Planområdet utgörs av Solberga by som är en bygemenskap med anpassad grundskola årskurs 1-9, elevhem enligt LSS, skolfritids, fritidsverksamhet och privata bostäder. Detaljplanen syftar till att möjliggöra utökning av skolverksamheten, elevhem och privata bostäder i form av en- eller tvåbostadshus i utkanterna av planområdet. Planområdet omfattas till största del av byggnadsplanen "Ändring och utvidgning av byggnadsplan för Håknäs 7:1, 12:1 m.fl" som begränsar Solbergas utveckling då byggrätt i vissa delar har utnyttjats till fullo, på grund av prickmark- "mark som icke får bebyggas" samt att ursprunglig byggnadsplan i många delar inte genomförts och inte överensstämmer med befintlig bebyggelsestruktur, därför är en ny detaljplan aktuell.

Planområdet med svart gräns i öster. E4:an och Järna tätort till väster om planområdet.

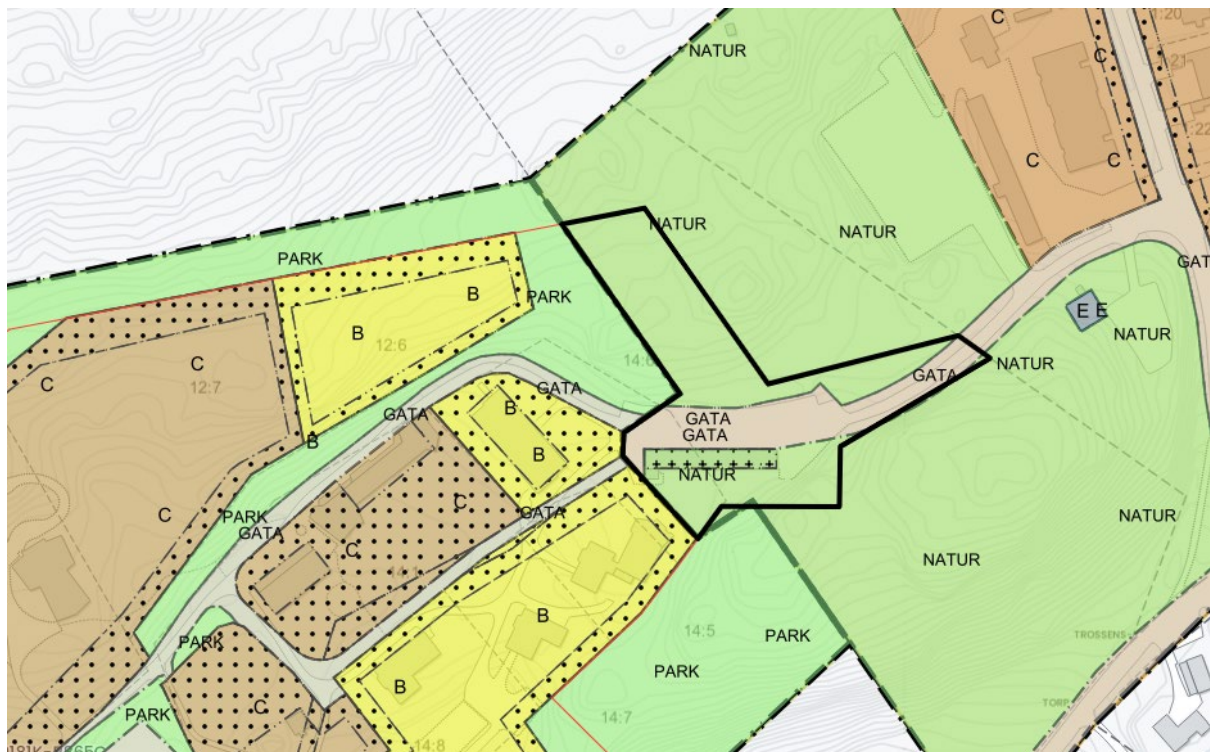
Lägesbestämning och areal

Planområdet ligger i nordöstra Järna utanför tätorten, ca 2,5 km fågelvägen från Järna centrum och ca 11 km från Södertälje centrum. Planområdet ligger mellan E4:an i väster och väg 525, Nyköpingsvägen i öster. I norr angränsar Solåkra by som också är en bygemenskap med boende enligt LSS, daglig verksamhet och privata bostäder. I söder angränsar åkermark och en skogsbeklädd kulle där Solberga bedriver ridterapi. Ytterligare söderut ligger enstaka bostadstomter, tre industrifastigheter som inte bedriver störande verksamhet, Circle K och trafikplats Järna. Planområdet omfattar ca 11 hektar.

Gällande planer

Planområdet omfattas till största del av "Ändring och utvidgning av byggnadsplan för Håknäs 7:1, 12:1 m.fl." 0181K-P865C (Solbergahemmet) från 1984. Byggnadsplanen syftar till att möjliggöra bostadshus i anslutning till befintliga vägar och bebyggelse för skolundervisning. Användning som byggnadsplanen medger är bostäder, allmännyttig institution, allmän plats-väg och allmän plats-park och plantering. Byggnadsplanen kommer upphävas i samband med att denna detaljplan för del av Håknäs 6:1 m.fl. Solberga by vinner laga kraft.

En liten del av planområdet i nordöst omfattas av ”Detaljplan för Solåkraby, Farsta 1:3 m.fl 0181K-P1647C ” från 2013 som syftar till att komplettera befintlig verksamhet med gruppboheter för funktionshindrade med särskilda behov. Detaljplanen medger användningen naturområde, lokalgata, bostäder, centrum, tekniska anläggningar och handelsträdgård. En liten del av naturområde och lokalgata i detaljplanen för Solåkraby kommer upphävas i samband med att denna detaljplan för del av Håknäs 6:1 m.fl. Solberga by vinner laga kraft.

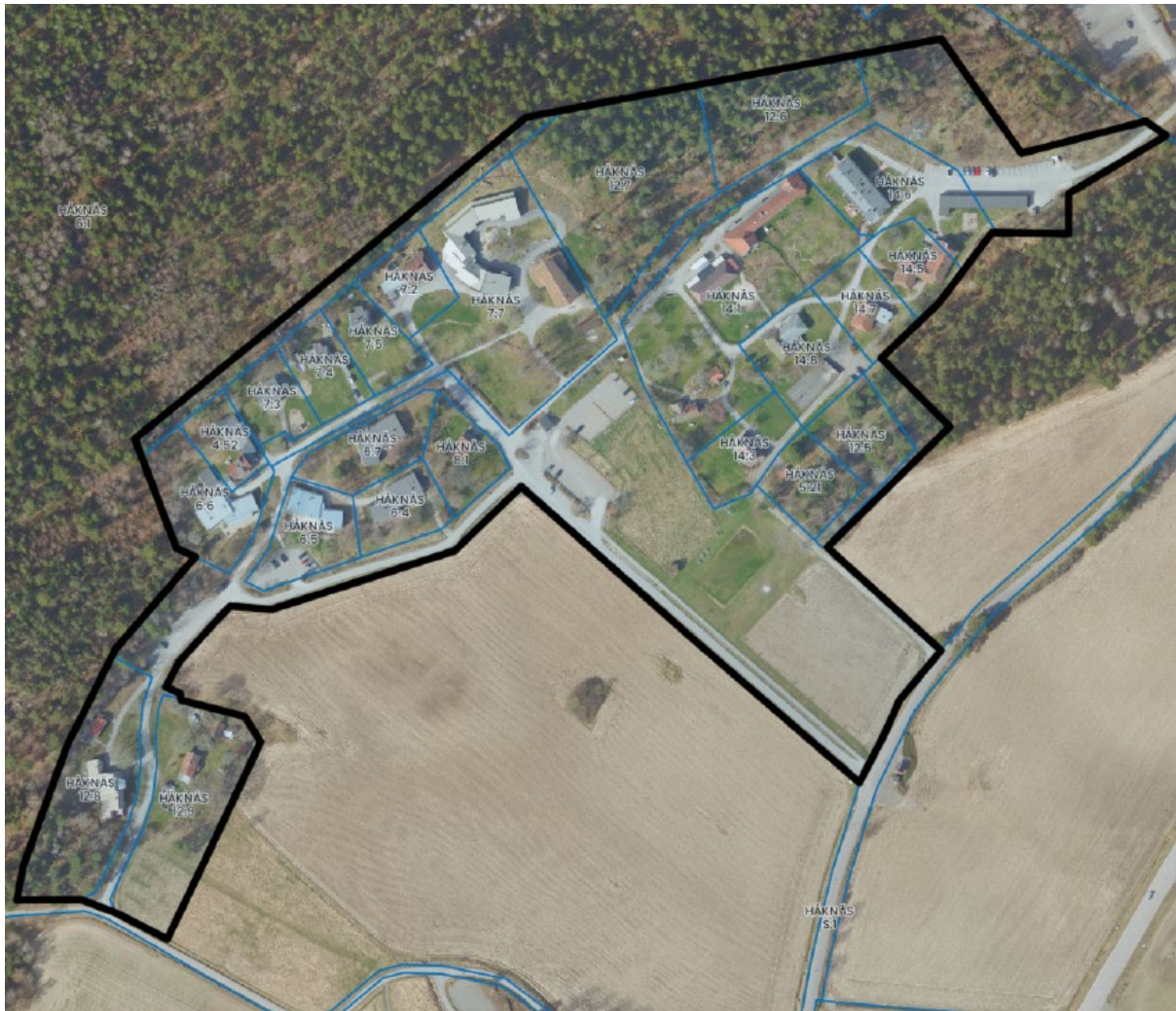

Yta markerad med svart linje tillhör ”Detaljplan för Solåkraby, Farsta 1:3 m.fl ” som kommer upphävas i samband med att denna detaljplan vinner laga kraft.

Markägoförhållanden

Föreningen Solberga by äger alla fastigheter inom planområdet:

Håknäs 4:52, 5:21, 6:1, 6:4, 6:5, 6:6, 6:7, 7:2, 7:3, 7:4, 7:5, 7:7, 8:1, 12:5, 12:6, 12:7, 12:8, 12:9, 14:1, 14:3, 14:5, 14:6, 14:7, 14:8.

Karta över fastigheter inom planområdet.

1.3 Förenligt med 3,4 och 5 kap Miljöbalken

Tredje kapitlet i miljöbalken innehåller grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. Fjärde kapitlet innehåller särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden i landet medan femte kapitlet innehåller miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsförvaltning. De åtgärder planen medger bedöms vara förenliga med en ur allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Planen bedöms inte heller medge sådan markanvändning att några miljökvalitetsnormer överskrids.

Kommunen bedömer att planens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som anges i 6 kap. 5–7 § miljöbalken att en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 11 § miljöbalken och 4 kap. 34 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900) är nödvändig.

Bedömning av konsekvenser för miljön utvecklas under konsekvenser av planens genomförande.

1.4. Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

Detaljplanen går i linje med kommunens gällande översiktsplan Framtid Södertälje 2013–2030. Översiktsplanen understryker att det är tyngdpunkterna på landsbygden som ska utvecklas, bebyggelse ska koncentreras till eller i närheten av dessa tyngdpunkter, Järna tätort är en av dem. Ny bebyggelse ska i första hand lokaliseras inom tre kilometers radie från Järna station, vilket planområdet ligger inom även om det inte ligger inom Järna tätort.

Översiktsplanens ambition är att erbjuda fler att bo på landsbygden men att utbyggnaden samtidigt inte ska försvaga landsbygdens karaktär och kvaliteter. Kommunen anser att det är den småskaliga utbyggnaden i byformationer som bäst bevarar och utvecklar landsbygdens kvaliteter och funktion. Detaljplanen faller mellan småskalig och storskalig bebyggelse det vill säga mellan 10–50 byggnader således är det viktigt att ta hänsyn till landsbygdens karaktär och värden så att dessa inte försvagas. Detaljplaneförslaget omfattar till stor del redan befintlig byggnation där tillkommande ansluter till befintlig och där vikt läggs på att värna kultur- och naturmiljön. Det är särskilt viktigt att ta hänsyn till öppna landskap mellan bebyggelsegrupper och att bebyggelse inte ska lokaliseras på öppen åkermark. Detaljplanen kommer möjliggöra en- och tvåbostadshus på före detta åkermark i planområdets södra del, marken är planlagd som bostäder i gällande byggnadsplan och klassas därför inte längre som åkermark.

Gestaltningen av en- och tvåbostadshusen är av stor betydelse och regleras i detaljplanen då de blir väl synliga i landskapet.

Översiktsplanens ambition är också att stödja utveckling som stärker de egenskaper som utmärker en levande landsbygd. Det betyder att utvecklingen ska skapa förutsättningar för en lokal arbetsmarknad, service, förskolor och skolor samt att det ska finnas boendemiljöer som tillgodoser olika behov och efterfrågan. Att möjliggöra en utveckling av Solberga bys verksamhet och bygemenskap bidrar på det sättet till en levande landsbygd. Att det ska finnas möjlighet till att leva på landsbygden utan att vara beroende av bilen är också en av översiktsplanens målsättningar. Från planområdet finns det närhet till kollektivtrafik, ca 300

m norr om planområdet och ca 700 m söder om. Dock inte med den turtäthet för att de flesta skulle välja bort bilen. Från planområdets södra spets löper en viktig gång- och cykelkoppling under E4:an till Järna centrum på ca 3,5 km.

RUFS 2050

Detaljplanen överensstämmer med den regionala utvecklingsplanen för Stockholms region 2050 och ”Landsbygds- och skärgårdsstrategin” som är en fördjupning av regionens landsbygds- och skärgårdsfrågor. På det sätt att en utveckling av Solberga bys verksamhet ger förutsättningar för en levande landsbygd med attraktiva och livskraftiga lokalsamhällen som är ett av de fyra insatsområdena i strategin. Detaljplanen möjliggör fler arbetstillfällen, bostäder och utökad skolomsorg som i sin tur ger ökat underlag för en förbättrad tillgänglighet med kollektivtrafik. Utveckling av Solberga by innebär en utökning av en redan sammanhållen bebyggelse som är en av delstrategierna inom ”Landsbygds- och skärgårdsstrategin”.

Inventering av kulturmiljöer i Södertälje kommun, 2007

Namnet Håknäs är omnämnt i skriftliga källor sedan medeltid då det utgjorde en stor by med fem gårdar. Under 1600-talet ägdes gårdarna Håknäs av ätten Lovisin på Brandalsunds säteri. Arbetarbostaden ”Lilla Håknäs” ligger inom planområdet. De äldre husen inom planområdet ”Lilla Håknäs” och ”Fridhem” bör underhållas med för dem traditionella material, läs mer på sida 18 under rubriken Kulturmiljö. Nya hus ska underordna sig den befintliga äldre bebyggelsens karaktär och struktur. Kulturlandskapets värde i öppenhet och siktlinjer mot Järnafjärdren är beroende av jordbruk med betesdrift och ska därför gynnas.

Grönstrategi 2022–2030

Ett av syftena med grönstrategin är att verka för ett hållbart samhälle genom att värna och utveckla grönstrukturen och dess stödjande, kulturella och reglerande ekosystemtjänster. De tre målområdena är:

- Bevarad och stärkt biologisk mångfald
- Gröna miljöer för hälsa och välbefinnande
- Naturbaserade lösningar och mångfunktionalitet i grönstrukturen

De tre förhållningssätten i grönstrategin är naturbaserade lösningar, 3-30-300-regeln det vill säga att 3 träd ska vara synliga från varje bostad, skola eller arbetsplats, 30 % krontäckning och 300 m till gemensamma grönområden och skadelindringshierarkin som syftar till att minska risken för skada på ekosystem och ekosystemtjänster.

Detaljplanen tar fasta på grönstrategins förhållningssätt på det sätt att dagvattenhanteringen utgår från naturbaserade lösningar, skyddsvärda, särskilt skyddsvärda träd och grönstruktur värnas och exploaterings omfattning och placering bedöms ha en liten påverkan på naturmiljön och de ekologiska spridningssambanden.

Kommunala beslut i övrigt

Järna kommunalnämnd beslutade 2019-01-29, § 2 att inleda ändring av befintlig byggnadsplan för Håknäs 7:1, 12:1 m.fl. och inleda planläggning för ny detaljplan för området runt Solberga by. Järna kommunalnämnd beslutade 2022-05-24, § 68 att fastigheten Håknäs 6:1 som består av en skogsbeklädd kulle och liten del åkermark tas med i detaljplanen för Solberga. Järna kommunalnämnd beslutade 2026-02-17 § 22 att skicka ut detaljplanen på samråd, den skogsbeklädda kullen inte är med i planområdet på grund av höga natur- och kulturvärden och en kuperad terräng.

2. Förutsättningar

2.1 Riksintressen och områdes-/ bebyggelseskydd

Riksintressen

Planområdet angränsar i öster till riksintresse för turism och friluftsliv och högexploaterad kust, inom dessa områden ska främst det rörliga friluftslivets och turismens intressen särskilt beaktas. Väster om planområdet och E4:an finns riksintresse för planerad järnväg som syftar till utbyggnaden av Ostlänken, som är en ny dubbelspårig järnväg mellan Järna och Linköping. Den nya järnvägen kommer gå ner i tunnel vid trafikplats Järna och komma upp i höjd med Logsjön norrut. Gång- och cykelkopplingen från planområdet under E4:an till Järna centrum kommer finnas kvar i och med utbyggnaden av Ostlänken.

Skyddad natur

Planområdet omfattas inte av någon skyddad natur. Farstanäs naturreservat ligger norr och öster om planområdet.

Fornlämningar

Det finns inga kända fornlämningar inom planområdet. Två fornlämningar finns precis väster om planområdets södra del och en fornlämning strax nordöst om planområdet (ArkeoLogistik, 2022). Påträffas fornlämningar i samband med markarbetena ska dessa, i enlighet med 2 kap 10 § i Kulturmiljölagen, omedelbart avbrytas och Länsstyrelsen underrättas.

2.2 Mark och vattenområden

Naturmark, terräng och vegetation

Den nordöstra delen av planområdet där byggrätt ges för nya en- och tvåbostadshus består av gles blandskog med främst äldre tall, björk, ask, asp, ek och rönn med inslag av öppna hållar och klippblock. Den glesa blandskogen fortsätter västerut mot den befintliga stora skolan och Arken med inslag av öppna hållar och klippblock i en kuperad terräng. Området nyttjas som skolgård och rekreation för eleverna. Söder om skolan där byggrätt ges för nya en- och tvåbostadshus är terrängen kuperad och sluttar ned mot åkermark. Området består av gles talldominerad barrskog med inslag av asp, ek, rönn, säl, gran och hållmark. Naturmarken inom planområdet är generellt rik på block och sten. I övrigt består planområdet av öppna grönytor och ädellövträd och fruktträd invid bebyggelse.

Ortofoto plankarta med användningsområdena i svag färg.

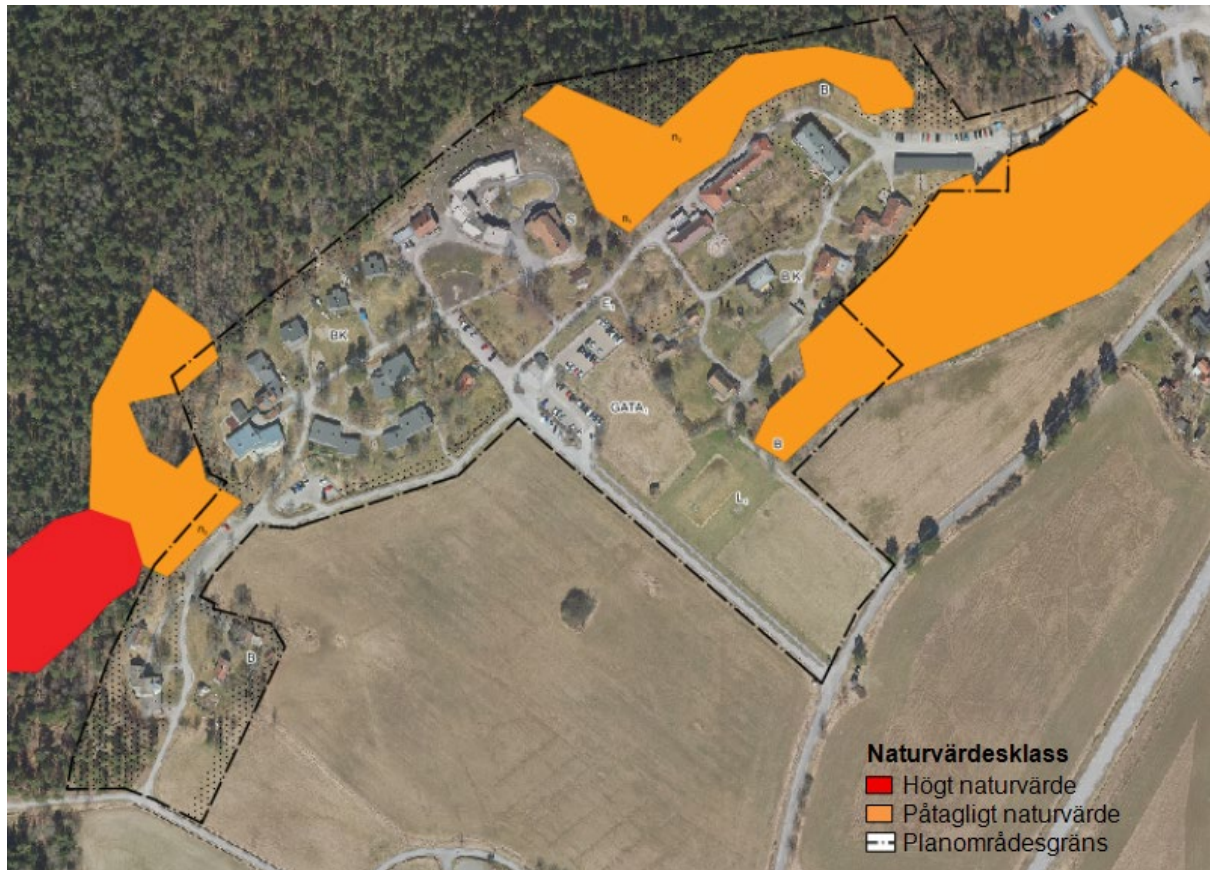
Naturvärden

Planområdet ligger inom ett större område som utgör värdetrakter för ek och som hyser en hög täthet av värdefulla ekmiljöer (Länsstyrelsen Stockholm, 2022). Särskilt skyddsvärda och skyddsvärda träd är inmätta av kommunen (2025), fyra särskilt skyddsvärda träd finns inom planområdet. Särskilt skyddsvärda träd definieras enligt Naturvårdsverket i tre kategorier:

- Jätteträd: Levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- Mycket gamla träd: Levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år. Övriga trädslag som är äldre än 140 år.
- Grova hålträd: Levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstammen.

Skogsområdet inom planområdet och dess omgivande skogar utgör en länk mellan barrskogsområdet i Farstanäs naturreservat i öster och Södertuna och Logsjöområdet i väster. Enligt genomförd NVI (Norconsult, 2022) ligger två områden där exploatering föreslås i detaljplanen inom naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde. Enligt naturvärdesinventeringen

bör fysiska ingrepp inom dessa två områden så långt som möjligt undvikas. Om bebyggelse inte kan undvikas i dessa områden bör åtminstone delar av områdena sparas och då företrädesvis sådana delar där grova träd förekommer. Enligt naturvärdesinventeringen bör avverkning eller negativ påverkan på skyddsvärda träd och i synnerhet särskilt skyddsvärda träd undvikas, om det inte kan undvikas bör ändå bebyggelsen kunna anpassas så att negativ påverkan på skyddsvärda träd undviks.

Identifierade naturvärdesobjekt inom planområdet, (Norconsult, 2022).

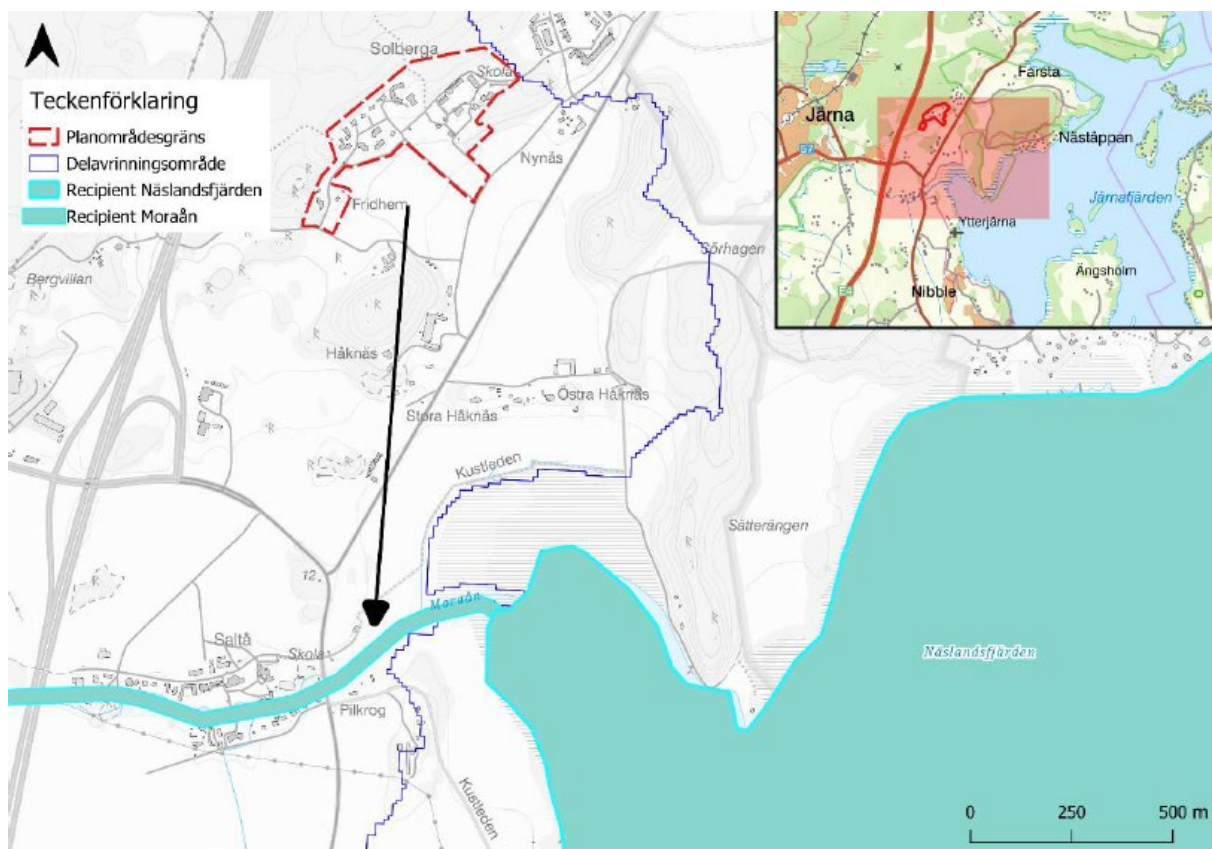
Planområdet berör livsmiljöer och spridningssamband för pollinerare mellan hagmarksmiljöerna norr om Solåkraby och det mosaikartade jordbrukslandskapet med hagmarker norr om Järna trafikplats. Bebyggelsen bör planeras så att spridningssambandet för pollinerare bevaras (Södertälje kommuns pollineringsplan, 2020).

Genomförd fågelinventering (Norconsult, 2023) noterade sex fågelarter som är upptagna på den svenska rödlistan. Enligt artskyddsutredningen bedöms ingen känd fågelförekomst aktivera något förbud enligt § 4 artskyddsförordningen (Norconsult, 2023). Planförslaget

bedöms inte påverka groddjur eller fladdermus negativt då det inom området inte finns några utpekade livsmiljöer för dem, därför har inventering och artskyddsutredning inte omfattat dessa arter.

Yt- och grundvatten

Planområdet ligger inom delavrinningsområdet som har sin avrinning mot Moraån. Moraån är ett naturligt vattendrag som rinner från sjön Vällingen och mynnar i Näslandsfjärden.

Delavrinningsområden för planområdet med dess recipient, Bjerking 2025.

Moraåns ekologiska status klassificeras som måttlig. Statusen baseras på miljökonsekvenstyperna övergödning och morfologiska förändringar och kontinuitet. Det är kvalitetsfaktorn kiselalger som varit utslagsgivande med avseende på miljökonsekvenstyp övergödning och därmed ger vattendraget måttlig ekologisk status.

Moraån uppnår ej god kemisk ytvattenstatus. Detta orsakas av att gränsvärdena för de prioriterade kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i vattenförekomsten. Planområdet ligger inte inom någon grundvattenförekomst.

2.3 Bebyggelse- och landskapsbild

Landskapet i området karaktäriseras av dess sprickdalar med tydliga skogstäckta höjdryggar och dalgångar med bördiga jordar. Kulturlandskapet är ett delvis flikigt odlingslandskap med trängre rumsbildningar av odlingsmarker men som övergår i breda dalgångar med stora sammanhängande odlingsmarker vid Järnaslätten i söder. Från planområdet mot öster breder odlingslandskapet ut sig och erbjuder långa siktlinjer med synlig kontakt med Järnafjärden och mot omgivande skogklädda moränkullar och åkerholmar. Till området löper spikraka vägar genom odlingsmarken, varav en utgör huvudentré. Vägar har samma sträckning som vid förra sekelskiftet 1900.

Blandat med den traditionella agrara bebyggelsen finns inom planområdet den särpräglade bebyggelsen från de antroposofiska verksamheterna som etablerades i Järna från 1930-talet och framåt vid Steinerområdet, Saltå, Mikaelgården, Solåkra och Solberga by. Byggnaderna utmärks av en organisk och symbolmättad präglad arkitektur med naturliga material och en färgsättning med rötter i Goethes färglära. Större delen av bebyggelsen har ritats av arkitekten Erik Asmussen som kommit att sätta en särskild prägel på området. Utmärkande är också trädgårdarnas organiska uppbyggnader med småskaliga odlingar, biologiska dammar och organiskt utformade vattentrappor. Mellan bebyggelselägena slingrar sig ett småskaligt vägnät som till övervägande del följer äldre vägsträckningar (Kulturmiljöutredning, Södertälje kommun, 2025).

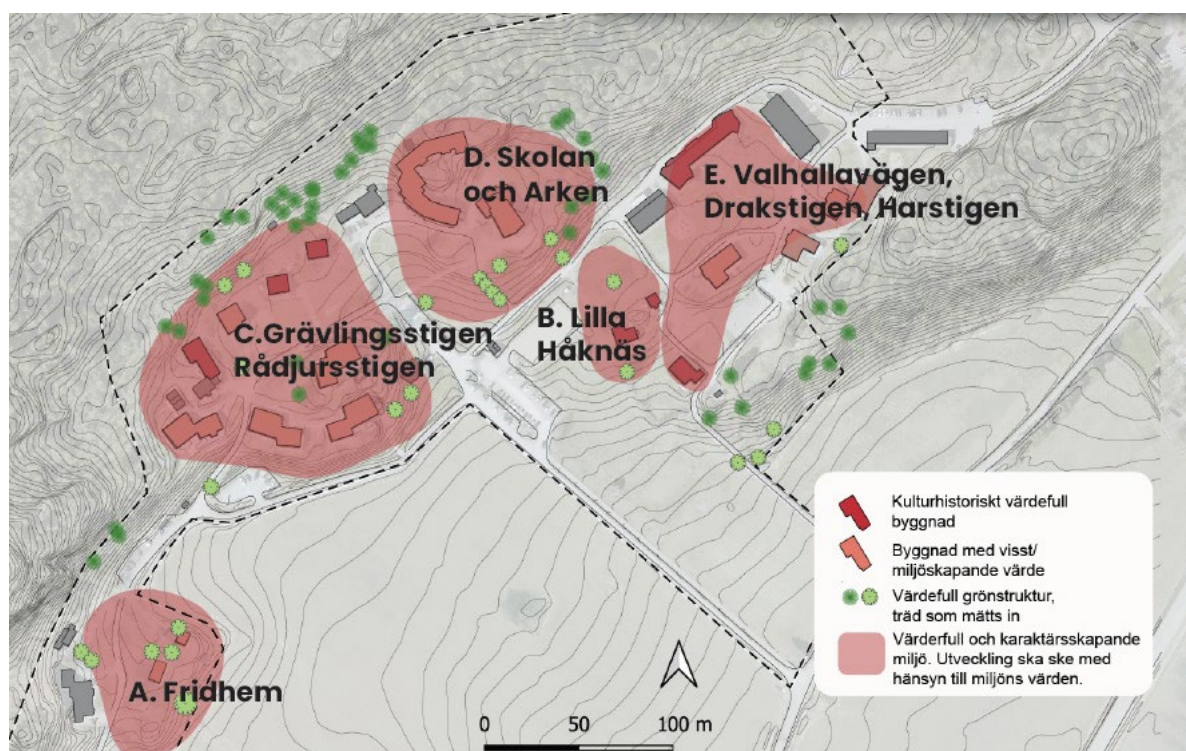

Organiskt utformad vattentrappa, ett slingrande vägnät som följer landskapet och en sparad berghäll på tomten längst till höger. (Kulturmiljöutredning, Södertälje kommun, 2025).

Kulturmiljö

Solberga har en något splittrad karaktär genom bebyggelse från olika epoker med en blandning av äldre traditionell agrar bebyggelse, den karaktäristiska antroposofiska arkitekturen och typisk bebyggelse från 1960-talet. De olika byggnaderna och bebyggelsegrupperna i området har generellt inga tydliga avgränsningar utan flyter samman och gör området svårläst. Detta gör att det kulturhistoriska värdet inte bedöms vara högt för området som helhet men objekten i området har betydelse för förståelsen för områdets framväxt. Varje del som avspeglar de olika tidslag i området har i sig kvaliteter i såväl arkitekturen som miljön. Särskilt finns det arkitektoniska värden i den typiska antroposofiska arkitekturen och som stärks av att de är ritade av Erik Asmussen eller andra arkitekter som arbetat inom den antroposofiskt inriktade arkitekturen.

Även om området bebyggelsemässigt är varierat är bebyggelsens anpassning till topografin och sparade berghällar en gemensam nämnare över tiden. Även de smala slingrande vägar som följer terrängen håller ihop området liksom grönskan som bär spår av ett äldre kulturlandskap och senare trädgårdar med fruktträd och ädellövträd.

Illustrationskarta över områden med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och miljöer.

Miljöerna är avgränsade utifrån att de har en sammanhållande karaktär och/eller historiskt samband (Kulturmiljöutredning, 2025, Södertälje kommun).

Fridhem

Det kvarvarande boningshuset vid Fridhem är möjligen en del av en tidigare större gård. Byggnaden bedöms vara uppförd under sent 1800- / tidigt 1900-tal men är genom renoveringar omgjord. Volym, form och proportioner är avläsbara. Byggnaden utgör en del av det äldre agrara kulturlandskapets strukturer av torp och gårdar. Bebyggelseläget följer kulturlandskapets agrara byggnadstradition i placering på impedimentmark vid odlingsmarken. Miljön kring Fridhem är kulturhistoriskt värdefull.

Lilla Håknäs

Lilla Håknäs är den äldsta kvarvarande byggnaden i miljön, möjligen från sent 1700-tal eller tidigt 1800-tal. Det finns även en äldre liten stuga, möjligtvis tidigt 1900-tal. Volym, form och proportioner är avläsbara. Byggnaderna utgör en del av det äldre agrara kulturlandskapets strukturer av torp och gårdar. Kring byggnaderna finns kvarvarande fruktträd som bidrar till helhetsmiljön. Byggnadens ålder motiverar ett högt kulturhistoriskt värde, men genom omgivande moderna byggnader är den historiska läsbarheten till stor del borta.

Lilla Håknäs, huvudbyggnaden i bakgrunden

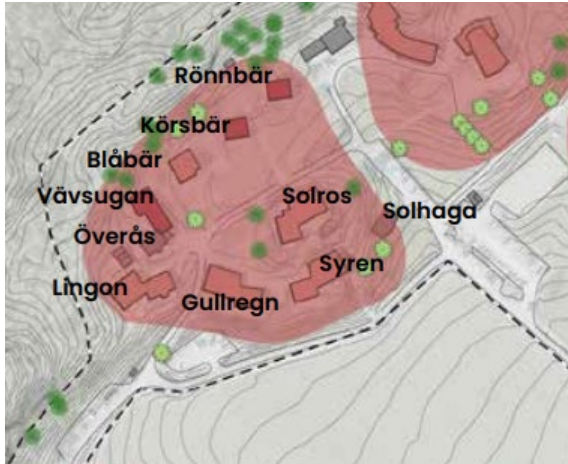

Fridhem

Grävlings- och rådjursstigen

Miljön vid Grävlings- och Rådjursstigen utgör den tydligaste och mest sammanhängande arkitektoniska bebyggelsemiljön i Solberga. Vävstugan, de tre små personalbostäderna Rönnbär, Körsbär och Blåbär som byggdes i slutet av sent 1950-tal och i början på 1960-talet tillsammans med de 10–20 år yngre fyra tvåfamiljshusen Lingon, Gullregn, Syrén och Solros hålls samman arkitektoniskt och bildar en helhetsmiljö. Vävstugan, Rönnbär och Körsbär tillsammans med Valhalla, båda ritade av Erik Asmussen, inleder den mer antroposofiskt präglade arkitekturen i området. Småhusen Körsbär och Rönnbär har ett högre kulturhistoriskt värde genom att de till stor del är bevarade i sitt originalutförande och med hög arkitektonisk

kvalitet. De yngre tvåfamiljshusen består av en samlad lågmäld arkitektur av hög kvalitet som underordnar sig Asmussens tidigare byggnader i miljön med anpassning efter topografin. I miljön är det de äldre husen från 1940–50- talet Solhaga och Överås som bidrar till ett mer splittrat uttryck till helhetsmiljön.

Grävlings- och Rådjursstigen

Vävsugan ritad av Asmussen

Rönnbär i förgrunden Körsbär i bakgrunden

Lingon med labyrinth i förgrunden

Skolan och Arken

Skolbyggnaderna byggda under 1970-talet utgör med sina olika utbyggnader en helhet som hålls samman med material och färgsättning. Arken uttrycker genom sin volym, färgsättning och placering byggnadens roll som central samlingsplats i Solberga by. Skolbyggnaden bakom Arken rundar följsamt en bergknalle och är anpassad till topografins marknivåer genom att möta höjdskillnader med förhöjd sockel och suterräng.

Skolbyggnaderna har fint anpassade sentida tillägg genom en förlängning av den ursprungliga byggnaden som berikar arkitekturen i sin variation av slät oregelbundna panel och färgsättning. I miljön finns för den antroposofiska landskapsarkitekturen karaktäristiska

vattentrappor och en fontän. Karaktäristiska betongpollare följer de smala gångvägarna med jämna mellanrum. Framför Arkens finns en kvarvarande lindallé som ledde upp till Solberga gård som låg på platsen för skolan.

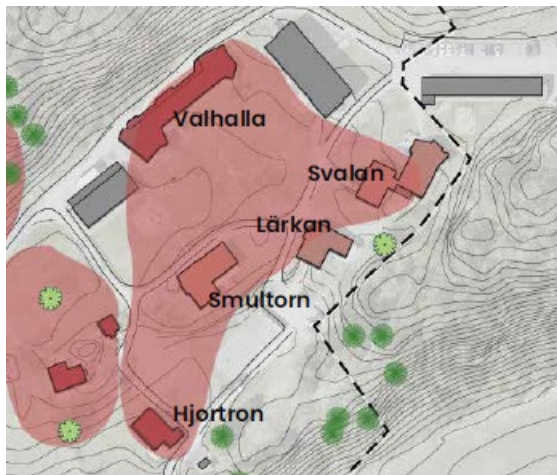
Skolan med Arken till höger

Lekmiljö vid skolan med fontän och vattentrappor

Valhallavägen, Drakstigen, Harstigen

Miljön har en öppen och gles karaktär av friliggande byggnader som omges av gräsytor, mellan byggnaderna löper mjukt formade asfalterade gång- och körvägar. Miljön har en blandad bebyggelse, dels Valhalla uppförd i slutet av 1950-talet som liksom Vävstugan är ritad av Erik Asmussen och som inleder den mer antroposofiskt präglade arkitekturen i Solberga by, dels flerbostadshuset Ekgården i tre våningar, en från tiden typisk bostadslamell från 1960-talet. Den större öppna grönytan vid Valhalla är en plats för lek med trädgård och fruktträd. I miljön finns fyra glest placerade bostadshus Hjortron uppförd tidigt 1960-tal, Lärkan, Svalan och Smultron uppförda under sent 1960-tal vilka trots skillnader sinsemellan, bildar en sammanhängande miljö genom deras blandning av modernistisk och organisk arkitektur.

Valhallavägen, Drak- och Harstigen

Valhalla ritad av Asmussen

Hjortron

Lärkan och Svalan

Samlad bedömning kulturmiljö

Upplevelsemässigt har miljön inom planområdet ett relativt splittrat uttryck, men här finns ändå en viss sammanhållen karaktär genom en delvis medveten landskapsarkitektur och genom den antroposofiskt inriktade arkitekturen varav några av byggnaderna är ritade av Erik Asmussen. Enligt kulturmiljöutredningen (2025, Södertälje kommun) bedöms miljön som helhet tåla tillägg och förändringar, men det är viktigt att tillägg görs på ett sätt så att det bidrar till en mer medveten sammanhållen gestaltning. Här finns i miljön fina exempel från senare år så som utbyggnaden av skolan och om- och tillbyggnader vid Grävlingsstigen.

Offentlig och kommersiell service

Offentlig service inom planområdet består av Solberga bys verksamhet i form av anpassad grundskola årskurs 1–9, skolfritids, fritidsverksamhet och elevhem. Ytterligare offentlig och kommersiell service ligger närmast i Järna centrum.

2.4 Sociala värden

Rekreation

Den glesa skogen nordöst om stora skolan nyttjas som skolgård och rekreation för eleverna. I skogen finns vältrampade stigar och lekmiljöer med bäck och vattentrappa. Söder om stora skolan vid lågstadiebyggnaderna Valhalla och paviljongen finns fruktträdgårdar som är en del av den pedagogiska verksamheten. Strax söder om planområdet ligger en ridterapi som är en del av Solberga bys verksamhet.

Tillgänglighet

Utifrån fysisk tillgänglighet är Solberga by anpassat för personer med funktionsnedsättning, med generellt låga lutningar och hårdgjorda gångvägar. Detta är en viktig förutsättning för den sociala hållbarheten med ett fungerande vardagsliv med jämlika livsvillkor.

Ny bebyggelse ska planeras så att de uppfyller tillgänglighetskraven enligt Boverkets nya byggregler. Det beaktas i samband med bygglovprövning.

2.5 Gator och trafik

Väg- och gatunät

Vägarna inom planområdet är enskilda och det sker ingen genomfartstrafik. Vägnätet består av smala slingrande vägar som följer terrängen.

Gång- och cykeltrafik

Längs huvudvägen in till Solberga by finns en gång- och cykelbana fram till entréparkeringen. Från planområdets södras spets finns en gång- och cykelväg om 3,5 km till Järna centrum som går i tunnel under E4:an och förbi väster om Folkpool. Inom området finns flertalet gångvägar mellan de olika byggnaderna.

Planområdet med E4:an i väster.

Kollektivtrafik

Drygt 700 m från planområdets södra spets ligger busshållplats Håknäs och drygt 300 m från planområdets norra del ligger busshållplats Solåkraby, där buss 788 trafikerar mellan Järna station och Södertälje centrum. Från Håknäs tar det 8 minuter till Järna station och från Solåkraby 26 minuter till Södertälje centrum. Turtätheten under rusningstrafik ligger på ca 40 minuter.

2.6 Hälsa och säkerhet

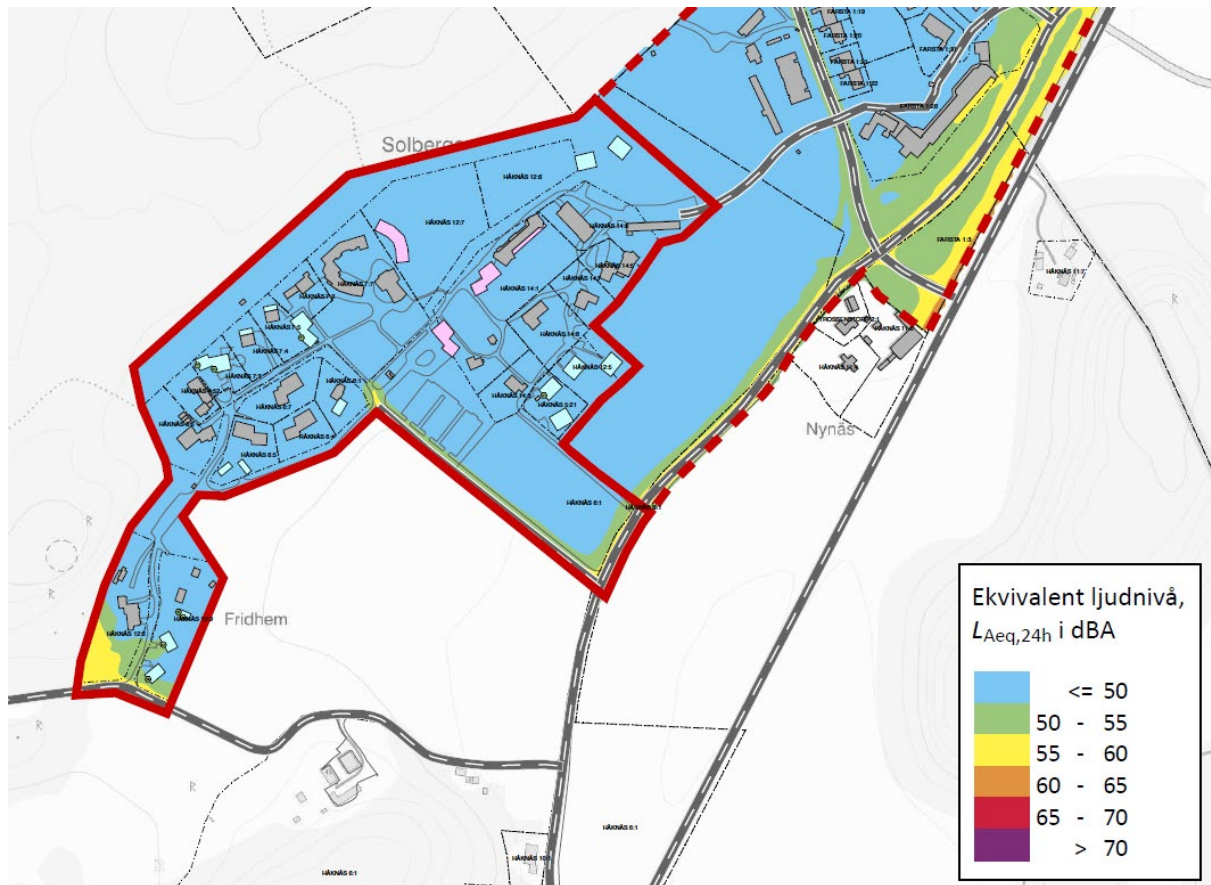
Risk säkerhet och störningar

Det finns tre industrifastigheter söder om planområdet som inte bedriver någon störande verksamhet. Allergener från ridterapi söder om planområdet bedöms inte påverka detaljplanen då det är över 80 meter mellan plangräns och fastigheten där ridterapi bedrivs.

Buller

Enligt bullerutredningen (Akustikkonsulten, 2025) kan riktvärden enligt trafikbullerförordningen klaras vid planerade bostäder. För samtliga bostäder kan uteplats

anordnas som klarar riktvärdena. Riktvärden enligt Naturvårdsverkets ”Vägledning om buller från väg- och spårtrafik på skolgårdar” uppfylls vid planerade skolbyggnader.

Ekvivalent ljudnivå 1,5 m över mark och vid fasad (Akustikkonsulten, 2025).

Luftkvalitet

Enligt mätvärden från SLB (Stockholms luft- och bulleranalys) ligger årsmedelvärdet för luftföroreningar för partiklar (PM₁₀) inom planområdet på mindre än 10 µg/m³ vilket motsvarar den lägsta föroreningsklassen. Gränsvärdet för årsmedelvärdet enligt miljökvalitetsnormen för partiklar (PM₁₀) är 40 µg/m³ i dagsläget, år 2030 kommer gränsvärdet för årsmedelvärdet ligga på 20 µg/m³. Enligt miljökvalitetsmålet Frisk luft ska halten av partiklar (PM₁₀) inte överskrida 15 µg/m³, årsmedelvärde.

Årsmedelvärdet för halter av kvävedioxid (NO₂) är mindre än 5 µg/m³ vilket motsvarar den lägsta föroreningsklassen. Gränsvärdet för årsmedelvärde enligt miljökvalitetsnormen för

halter av kvävedioxid (NO₂) är 40 µg/m³ i dagsläget, år 2030 kommer gränsvärdet för årsmedelvärde ligga på 20 µg/m³. Enligt miljökvalitetsmålet Frisk luft ska halten av kvävedioxid (NO₂) inte överskrida 20 µg/m³, årsmedelvärde.

Radon

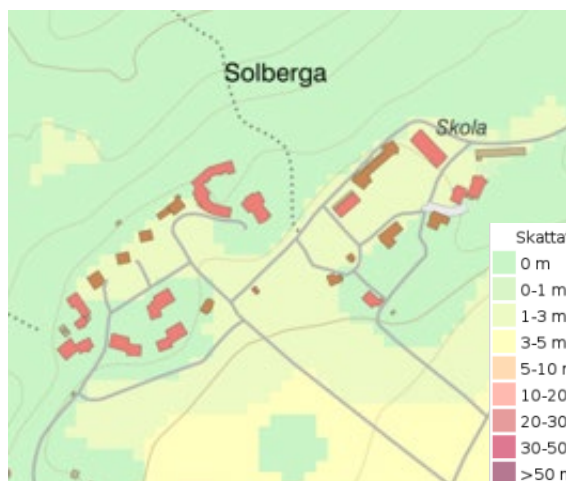
Södertälje kommun har gjort en kartering av markradon som bygger på hur geologin ser ut och på ett antal stickprovsmätningar. Planområdet ligger inom normalrisk för radon.

Markföroreningar

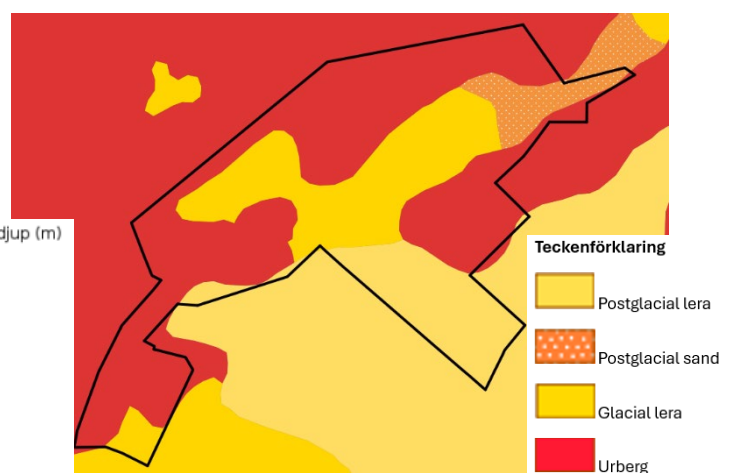
Inom planområdet finns inga kända markföroreningar enligt Länsstyrelsens EBH-karta.

Geotekniska förhållanden

Enligt Sveriges geologiska undersöknings (SGU:s) jordartskarta består marken inom planområdet huvudsakligen av glacial- och postglacial lera samt urberg med överliggande morän. I ytterkanten av planområdet finns ett parti med postglacial sand. Enligt SGU:s berggrundskarta består bergarten inom planområdet av granit. Enligt SGU:s jorddjupskarta ligger jorddjupet inom planområdet på mellan 0 meter och 3–5 meter.

Skattad jorddjup (SGU)

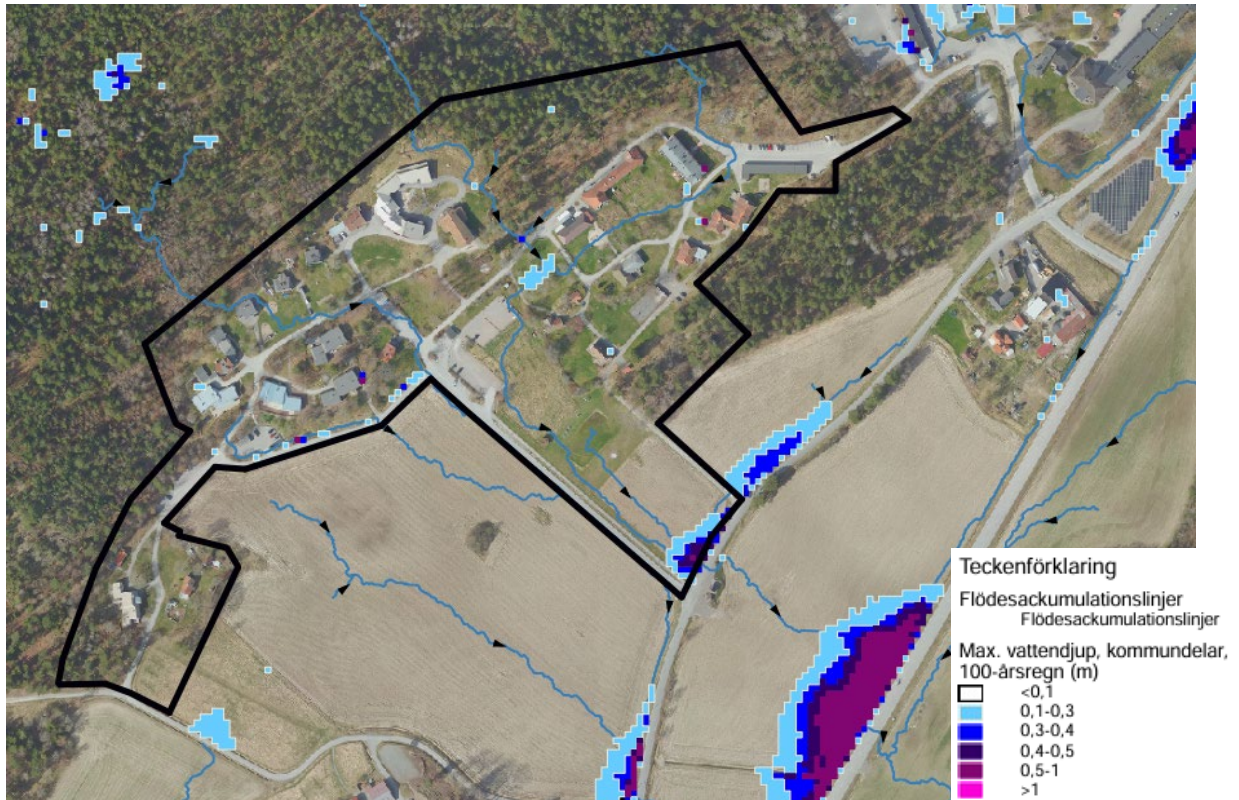
Jordartskarta, (SGU).

Risk för skred och ras

Det bedöms inte finnas någon betydande risk för skred eller ras inom planområdet baserat på de geotekniska markförhållandena. Planområdet ligger inte inom aktsamhetsområde för skred och erosionsrisk enligt SGU.

Risk för översvämning

Det bedöms inte finnas någon betydande risk för översvämning inom planområdet. Enligt kommunens lågpunktsanalys finns en lågpunkt i planområdets sydöstra del vid infarten till området. Vid skyfall kan lågpunkten fungera som en tillfällig fördröjningsyta, i anslutning till lågpunkten finns en vägtrumma med en dimension av 300 mm som bidrar till en snabbare avrinning. Kommunens kartering av framkomlighet vid skyfall visar att planområdet och dess närområde inte drabbas på ett betydande sätt.

Lågpunktsanalys, Södertälje kommun.

3. Planförslaget

Detaljplanen syftar till att möjliggöra en utökning av Solberga bys verksamhet i form av elevhem och skola som ska anpassas efter Solberga bys karaktär och kulturmiljövärden. Detaljplanen möjliggör att befintlig infartsparkering kan utökas för att minska trafiken inom området. Infartsparkeringen ska trappas i nivåer och omgärdas av träd och vegetation för att smälta in i miljön och ge ett mindre intryck. Detaljplanen syftar också till att möjliggöra nya bostadstomter inom tre områden i utkanterna av planområdet. De nya en- och tvåbostadshusen ska genom sin volym och utformning ansluta till Solberga bys kulturmiljö. Möjlig byggnation inom de tre områdena illustreras nedan.

Skiss på möjlig utformning av nya en- och tvåbostadshus i den södra spetsen av planområdet bredvid den befintliga torpmiljön. Befintliga byggnader visas i röd heltäckande färg till höger i bild, Pietsch arkitekter.

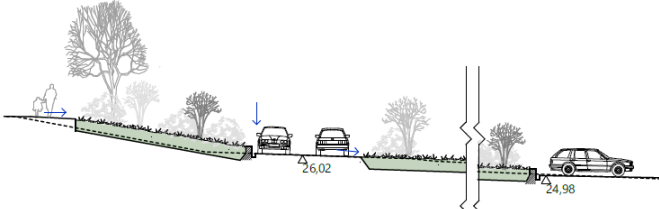
Skiss på möjlig utformning av nya en- och tvåbostadshus som delvis utförs i suterräng öster om infartsvägen, Pietsch arkitekter.

Skiss på möjlig utformning av nya en-och tvåbostadshus i den nordöstra delen av planområdet, Pietsch arkitekter.

3.1 Detaljplanens regleringar

MARKENS ANVÄNDNING		
Allmän platsmark	Användning	Syfte & motiv
GATA ₁	Gata, inklusive parkering.	För att möjliggöra allmän gata och parkering.
Kvartersmark	Användning	Syfte & motiv
B	Bostäder	För att möjliggöra ny och befintlig bostadsbebyggelse.
E ₁	Transformatorstation	För att möjliggöra befintlig transformatorstation.
L ₁	Odling	För att möjliggöra odling som ett komplement till Solberga bys verksamhet.
S	Skola	För att möjliggöra nya och befintliga skolbyggnader
K	Kontor	För att möjliggöra ny och befintlig administrativ verksamhet kopplad till Solberga bys verksamhet.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL ALLMÄN PLATS		
Egenskapsbestämmelse	Reglering	Syfte & motiv
Utformning av allmän plats	Parkering ska trappas höjdmässigt i minst tre nivåer. Träd och buskar ska avdela parkeringsytorna.	För att skapa rumsligheter och integreras i landskapet för att värna om landskapsbilden.
 <i>Skiss på hur parkeringen kan trappas i höjdd, Pietsch arkitekter.</i>		 <i>Referensbild på en parkering som innehåller träd och buskar, Foto: Pietsch arkitekter.</i>
Utformning av allmän plats	Minst 35 % av marken ska vara genomsläpplig.	För att säkerställa dagvattenhantering.
		 <i>Referensbild på genomsläpplig markbeläggning, Foto: Planenheten</i>

Utformning av allmän plats	Infartsvägen ska luta mot grönytan mellan infartsvägen och gång- och cykelvägen.	För att säkerställa dagvattnets avrinning mot grönytan mellan infartsvägen och gång- och cykelvägen.
Utformning av allmän plats	Dagvatten från väg och parkering ska ledas till skålade grönytor.	För att säkerställa dagvattenhantering <i>Exempelbild på en skålad grönyta. Foto: Bjerking</i>
Utformning av allmän plats	Minst 12 träd ska planteras längs infartsvägen.	För att bidra till landskapsbilden. <i>Skiss på träd längs infartsvägen och på parkeringen, Pietsch arkitekter.</i>

Ändrad lovplikt	Marklov krävs även för stenläggning och asfaltering.	För att säkerställa andelen genomsläpplig mark.
-----------------	--	---

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL KVARTERSMARK		
Egenskapsbestämmelse	Reglering	Syfte & motiv
Ändrad lovplikt	Marklov krävs även för fällning av träd med en stamdiameter över 50 cm mätt 1,3 m ovan mark.	För att bibehålla Solberga bys grönskande karaktär och skydda kulturmiljö -och naturvärden samt gynna ekosystemtjänster. Fällda träd kan läggas ner i soligt läge och bilda en faunadepå för att gynna den biologiska mångfalden.
Ändrad lovplikt	Marklov krävs även för stenläggning och asfaltering.	För att säkerställa andelen genomsläpplig mark.
Utförande	Byggnader ska anpassas till terrängen. Marknivåer ska tas upp med förhöjt väggliv eller sockel. Vid brantare sluttning än 11 grader ska byggnad utföras i suterräng.	För att värna om Solberga bys karaktär av byggnation som är anpassad till terrängen. <i>Elevhemmet Rubinen som är anpassat efter terrängen.</i>
Utförande	Minst 65 % av marken ska vara genomsläpplig.	För att säkerställa dagvattenhantering.

Utformning	Takmaterial får inte vara av zink, koppar eller plastbelagda plåttak som avger organiska föroreningar.	För att bidra till att vattenrecipienten kan uppnå miljö kvalitetsnormerna.
Utformning	Nya byggnader ska anpassas till omkringliggande bebyggelses karaktärsdrag och kulturhistoriska värden.	För att bevara kulturmiljövärdena inom Solberga by.

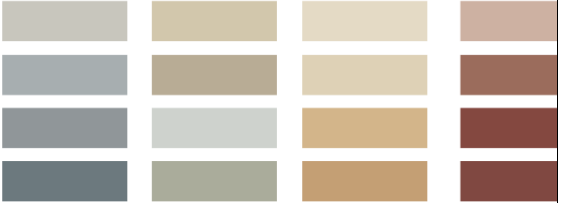
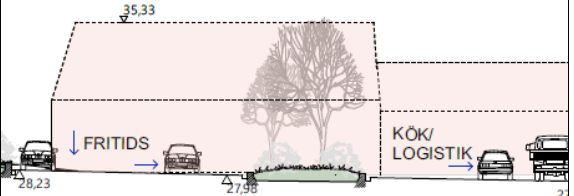
Till vänster, bild på en nyare befintlig byggnad inom området som i sin gestaltning ansluter till Solberga bys karaktärsdrag, Pietsch arkitekter. Till höger, bild på ny bebyggelse som sin gestaltning relaterar till det traditionella kulturlandskapet, Foto: Pietsch arkitekter.

Utformning	Om inget annat anges ska fasadkulör utföras i för området karaktäristisk bruten kulör eller i omålat trä.	För anpassning till Solberga bys kulturmiljö.
Takvinkel	Om inget annat anges ska takvinkel	För anpassning till Solberga bys kulturmiljö och möjliggöra det karaktäristiska taket inom området med

	vara mellan 20 och 40 grader. Om taket utförs med förskjutennock får det ena takfallet vara på minst 10 grader och det andra takfallet vara på högst 75 grader.	förskjutennock. <i>Exempel på sadeltak med förskjutennock. En av skolbyggnaderna, Pietsch arkitekter.</i>
--	--	--

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATSMARK			
Egenskapsbestämmelse	Symbol	Reglering	Syfte & motiv
Huvudmannaskap	a ₁	Huvudmannaskapet är enskilt för den allmänna platsen.	För att möjliggöra fortsatt enskilt huvudmannaskap. Motiverat med att det inom planområdet inte finns någon kommunal service eller genomfartstrafik och att områdets karaktär ska värnas.
Utformning av allmän plats	hpl ₁	Största byggnadsarea för väntrum för skolskjuts är 50 m ² med en högsta nockhöjd på 4 m.	För att möjliggöra en väderskyddad och trafiksäker plats där elever kan vänta på skolskjuts.
Utformning av allmän plats	plantering ₁	Plantering som skärmar av ska finnas.	För att säkerställa en grön ridå mellan parkeringen och byggnader öster om samt gynna ekosystemtjänster.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK			
Egenskapsbestäm- else	Symbol	Reglering	Syfte & motiv
Begränsning av markens utnyttjande		Marken får inte förses med byggnad.	Prickmarken är placerad på mark där det inte är lämplig att uppföra byggnad på grund av topografin, bevarande av naturmark och för att säkerställa tillräckligt avstånd mot gata, fastighetsgräns och plangräns.
Fastighetsstorlek	d_1	Minsta fastighetsstorlek är (i kartan angivet) m ² .	Fastighetsstorlekar utgår från respektive områdes karaktär, struktur och befintliga bebyggelse.
Fastighetsstorlek	d_2	Minsta fastighetsstorlek är (i kartan angivet) m ² .	Fastighetsstorlekar utgår från respektive områdes karaktär, struktur och befintliga bebyggelse. Bestämmelsen är avgränsad via sekundär egenskapsgräns och användningsgräns.
Utnyttjandegrad	e_{1-10}	Största byggnadsarean är (i kartan angivet eller i legend till plankartan) m ² .	Byggrätter utgår från vad som är en lämplig komplettering utifrån respektive områdes struktur och kulturmiljö.
Höjd på byggnadsverk	h_1	Högsta nockhöjd är (i kartan angivet) meter.	Nockhöjden utgår från anpassning till landskapsbilden och befintliga nockhöjder med marginal.
Höjd på byggnadsverk	h_2	Högsta nockhöjd är 8 meter respektive 11 meter för byggnad som utförs i suterräng.	För att möjliggöra byggnader i suterräng. Nockhöjden utgår från anpassning till landskapsbilden.
Placering	p_1	Byggnad ska placeras minst 4,5 meter från fastighetsgräns.	För att säkerställa tillräckligt med utrymme mot fastighetsgräns.

Utformning	f ₁	Endast en- och tvåbostadshus.	En- och tvåbostadshus utgår från anpassning till landskapsbilden.
Utformning	f ₂	Fasader ska utföras i trä i dova kulörer.	Fasadmaterial utgår från det traditionella kulturlandskapet i dova kulörer för att smälta in i landskapet. <i>Exempel på dova kulörer, Pietsch arkitekter.</i>
Utformning	f ₃	Tak för huvudbyggnad ska utformas i tegel, matt plåt, papp med listtäckning eller sedumtak. Takkupor får tillsammans uppta högst halva takfallets längd.	Takmaterial och takutformning utgår från en anpassning till det traditionella kulturlandskapet.
Utformning	f ₄	Fasader ska utföras i trä i kulör likt faluröd slamfärg.	För att nytillkommande byggnation i torpmiljön Fridhem anpassas till det traditionella kulturlandskapet i fasadmaterial och kulör.
Utformning	f ₅	Byggnaden ska delas upp i volymer och ta hänsyn till intilliggande kulturhistoriskt värdefulla torpmiljö.	För att skolbyggnaden ska anpassas till den kulturhistoriskt värdefulla torpmiljön "Lilla Håknäs" söder om egenskapsområdet. <i>Skiss på hur byggnaden skulle kunna delas upp i volymer för att upplevas mindre och relatera bättre till torpmiljön, Pietsch arkitekter.</i>

Takvinkel	O ₁	Takvinkeln ska vara mellan 20–40 grader.	För att anpassa nyttillkommande byggnation till det traditionella kulturlandskapet i torpmiljön Fridhem med kulturhistoriska värden.
Varsamhet	k ₁	Kulturhistoriskt värdefull miljö. Ändringar av marknivåer och grönsstruktur får inte förvanska kulturmiljön. Vid underhåll och om- och tillbyggnad av befintliga bostadshus ska hänsyn tas till byggnadens karaktär och värdebärande egenskaper.	För att säkerställa en varsam utveckling av befintlig bebyggelse och tomt i samband med om- och tillbyggnad och underhåll av den kulturhistoriskt värdefulla torpmiljön Lilla Håknäs enligt Plan och bygglagen 8 kap 17 §.

Karaktär och värdebärande delar

- Proportioner, takform
- Fasad- och takmaterial
- Synlig sten
- Berghällar
- Frukträd
- Grusade gångar
- Fönstersättning och fönsterindelning

Lilla Håknäs från sent 1700-tal eller tidigt 1800-tal, huvudbyggnaden i bakgrunden.

Varsamhet	K ₂	Kulturhistoriskt värdefull miljö. Ändringar av marknivåer och grönsstruktur får inte förvanska kulturmiljön. Vid underhåll och om- och tillbyggnad av befintliga	För att säkerställa en varsam utveckling av befintlig bebyggelse och tomt i samband med om- och tillbyggnad och underhåll av den kulturhistoriskt värdefulla torpmiljön Fridhem enligt Plan och bygglagen 8 kap 17 §. Bestämmelsen är avgränsad via sekundär egenskapsgräns och användningsgräns.
-----------	----------------	--	---

		bostadshus ska hänsyn tas till byggnadens karaktär och värdebärande egenskaper.	
--	--	---	--

Karaktär och värdebärande delar:

- Volym, proportioner, takform
- Fasad- och takmaterial
- Eken på tomten
- Berghällar
- Fönstersättning och fönsterindelning

Fridhem från sent 1800-tal eller tidigt 1900-tal.

Varsamhet	K ₃	Kulturhistoriskt värdefull byggnad. Underhåll och om- och tillbyggnad ska ta hänsyn till byggnadens karaktär och värdebärande egenskaper.	För att säkerställa en varsam utveckling av byggnaderna Rönnbär, Körsbär, skolbyggnaden Valhalla och Hjortron enligt Plan och bygglagen 8 kap 17 §.
-----------	----------------	---	---

Rönnbär i förgrunden Körsbär i bakgrunden, ritade av arkitekt Erik Asmussen.

Valhalla ritad av arkitekt Erik Asmussen.

Karaktär och värdebärande delar: • Förskjutna sadeltak som bryts upp av takkupor • Kantiga burspråk • Tak- och fasadmateriäl • Olika fönstertyper		Karaktär och värdebärande delar: • Takform, variation i takfall och lertegel • Vindskivornas utformning med större bredd längst ner • Olika fönstertyper och oregelbunden fönsterplacering • Fönstertyper med avskurna hörn • Skärmtakets trädliknande stolpar på organiskt formade betongsocklar • Ytterdörrarna med glastrutor med avskurna hörn.	
Karaktär och värdebärande delar • Sidoförskjutna byggnadskroppar i olika höjder • Puts • Skärmtakets form • Utanpåliggande hög skorsten • Sadeltaket som i en del, utan avbrott, övergår från den högre delen till den lägre		 <i>Hjortron</i>	
Varsamhet	K ₄	Samlingssalen Arken är en kulturhistoriskt värdefull byggnad. Underhåll och om- och tillbyggnad ska ta hänsyn till byggnadens karaktär och värdebärande egenskaper.	För att säkerställa en varsam utveckling av den kulturhistoriskt värdefulla byggnaden Arken, Samlingssalen enligt Plan och bygglagen 8 kap 17 §.

Karaktär och värdebärande delar:

- Arken uttrycker genom sin volym, färgsättning och placering byggnadens roll som central samlingsplats
- Byggnadskropparnas olika höjder, indrag och volymer
- Takformer
- Olika utföranden av fasadpaneler
- Olika fönstertyper och oregelbunden fönsterplacering

Arken till höger i bild ritad av arkitekt Lauer

Varsamhet	K ₅	Byggnaden Vävstugan är kulturhistoriskt värdefull. Underhåll och om- och tillbyggnad ska ta hänsyn till byggnadens karaktär och värdebärande egenskaper.	För att säkerställa en varsam utveckling av den kulturhistoriskt värdefulla byggnaden Vävstugan enligt Plan och bygglagen 8 kap 17 §.
-----------	----------------	--	---

Karaktär och värdebärande delar:

- Takform, variation i takfall och falsat plåttak
- Indraget entréparti med asymmetrisk dörr samt med slät panel
- Panelens utförande
- Olika fönstertyper

Vävstugan ritad av arkitekt Erik Asmussen

Varsamhet	K ₆	Byggnad med visst kulturhistoriskt värde. Underhåll och om- och	För att säkerställa en varsam utveckling av byggnader (se bilder nedan) med ett visst
-----------	----------------	---	---

		tillbyggnad ska hänsyn tas till byggnadens karaktär och värdebärande egenskaper.	kulturhistoriskt värde enligt Plan och bygglagen 8 kap 17 §.
 <i>Lingon ritad av arkitekterna EO Holmberg och Eva Zachrisson</i> Karaktär och värdebärande delar: (Gäller även för byggnaderna Gullregn, Syrén och Solros) • Två mot varandra förskjutna byggnadskroppar i olika höjd • Terränganpassning • Förskjutna sadeltak med falsad plåttäckning • Tak- och fasadmaterial • Olika fönstertyper samt förekomst av fönsterluckor	 <i>Smultron</i> Karaktär och värdebärande delar: (Gäller även för byggnaderna Svalan och Lärkan) • Kantiga eller geometriska burspråk • Valmade tak • Lertegel • Fasadputs • Förskjutna byggnadskroppar		
Rivningsförbud	r ₁	Huvudbyggnad får inte rivas.	För att säkerställa att det kulturhistoriskt värdefulla torpet Lilla Håknäs från sent 1700-tal eller tidigt 1800-tal inte rivs.
Markens anordnande och vegetation	n ₁	Särskilt skyddsvärt träd. Trädfällning får endast ske om trädet är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk och	För att säkerställa att särskilt skyddsvärda träd bevaras för landskapsbilden och naturvärdena.

		ska då anmälas till Länsstyrelsen för samråd enligt miljöbalken 12 kap. § 6.	Fällda träd kan läggas ner i soligt läge och bilda en faunadepå för att gynna den biologiska mångfalden.
Markens anordnande och vegetation	n ₂	Marken ska fortsatt vara naturmark.	För att bevara områdets grönstruktur och landskapsbild.
Markreservat för gemensamhetsanläggning	g ₁	Markreservat för gemensamhetsanläggning för gata, parkering och avfallshantering.	För att säkerställa yta för gata, parkering, och avfallshantering.

3.2 Rekreation och mötesplatser

Rekreation och lek

Den glesa skogen nordöst om stora skolan innehållande byggnaden Arken nyttjas som skolgård och rekreation för eleverna. I skogen finns vältrampade stigar och lekmiljöer med bäck och vattentrappa. Söder om stora skolan vid lågstadiebyggnaderna Valhalla och paviljongen bredvid finns fruktträdgårdar som är en del av den pedagogiska verksamheten. Ytterligare mindre lekmiljöer finns mellan elevhemmen. Inga nya områden för rekreation och lek planeras inom planområdet.

Mötesplatser

Skolbyggnaden Arken uttrycker genom sin volym, färgsättning och placering byggnadens roll som central samlingsplats i Solberga by. Inga nya mötesplatser planeras inom planområdet.

3.3 Gator och trafik

Trafik

Detaljplanen möjliggör ytterligare 8 bostadsfastigheter inom användningsområdet bostäder, vilket bedöms generera cirka 80 ytterligare fordonsrörelser, räknat utifrån 5 fordonsrörelser

per dygn. Inom användningsområdena bostäder-kontor och skola möjliggörs en komplettering av Solberga bys verksamhet vilket bedöms generera cirka 80 ytterligare fordonsrörelser, räknat utifrån 2 fordonsrörelser per dygn för personal och elever. Dessa ytterligare fordonsrörelser bedöms inte påverka trafikmängden och anslutningarna till väg 525, Nyköpingsvägen som ligger mellan 300–350 m från planområdet, på ett betydande sätt.

Gatunät

Detaljplanen möjliggör en breddning av infartsvägen och de flesta vägar där gemensamhetsanläggning möjliggörs. Vid de nya en-tvåbostadshusen öster om infartsvägen och vid planområdets norra infart möjliggörs en vändzon.

Möjlig vändzon vid de nya en-tvåbostadshusen öster om infartsvägen markerad med röd cirkel.

Parkering

Detaljplanen möjliggör ca 80 p-platser på infartsparkeringen för personal och besökare, den ska ersätta de befintliga mindre parkeringsytorna för att minska trafiken inom planområdet. Enligt de nya mobilitetskraven ska det finnas en laddpunkt per 2 parkeringsplatser och ledningsinfrastruktur till resten på infartsparkeringen. För de nya en- och tvåbostadshusen kan parkering ske på fastigheten.

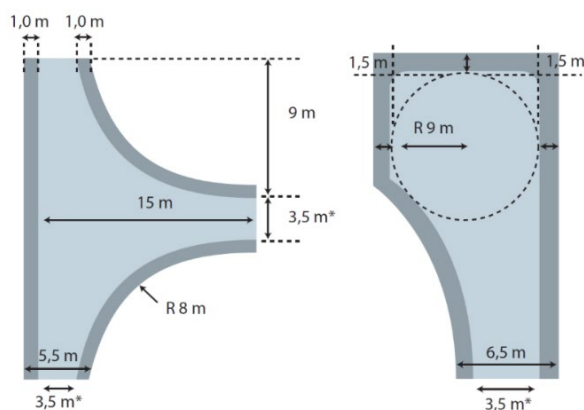
Skiss på entréparkeringen med vändzon för hämtning/lämning av elever och övriga leveranser.

Gång- och cykeltrafik

Detaljplanen möjliggör att befintlig gång- och cykelväg förlängs och flyttas till väster om infartsvägen. Inga ytterligare gång -eller cykelvägar planeras inom planområdet.

Tillgänglighet för räddningstjänst och renhållning

Avståndet till närmaste angreppsväg för planerade och befintliga byggnader är mindre än 50 meter, detaljplanen möjliggör tillgänglighet för räddningstjänstens fordon. För renhållningsfordon vid den norra infarten möjliggörs yta för T-vändning eller vändplan enligt Telge återvinnings riktlinjer. Övrig avfallshantering kan ske genom rundkörning inom området.

Mått för vändplan och för T-vändning. Vändplan för ett normalt insamlingsfordon samt alt. T-vändning. Källa Avfall Sverige

3.4 Hantering av risker och störningar

Geotekniska frågor

Det bedöms inte finnas någon betydande risk för skred eller ras inom planområdet baserat på de geotekniska markförhållandena.

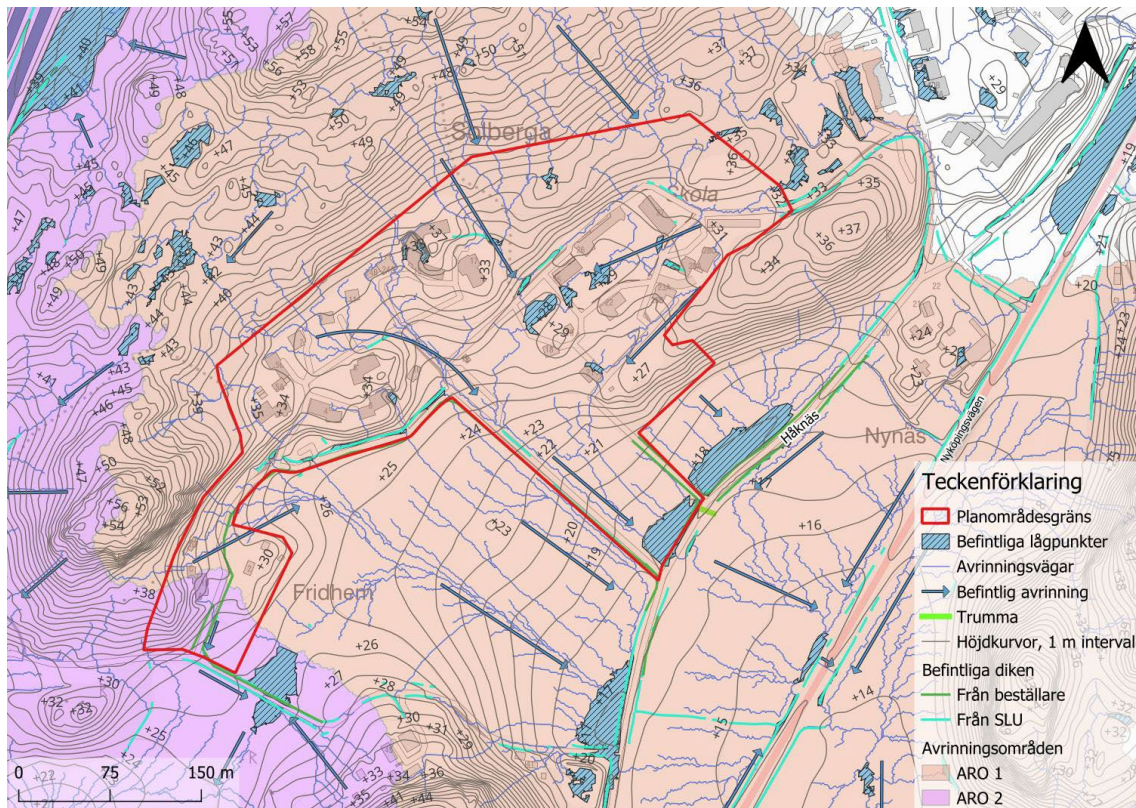
Enligt SGU:s jorrdjupskarta ligger jorrdjupet inom planområdet på mellan 0 meter och 3–5 meter. Utredning av eventuell sulfid är inte utförd inom detaljplanearbetet. Om det sker sprängning i samband med grundläggning ska förekomst av sulfid utredas.

Grundläggning av byggnader

Byggnader inom planområdet bedöms kunna grundläggas med platta på mark. För en- och tvåbostadshusen bredvid Fridhem som placeras på tidigare åkermark kan jordlager behöva grävas ur beroende på befintlig bärighet och ersättas med lämplig sprängsten.

Skydd mot översvämning

Enligt dagvattenutredningen (Bjerking, 2025) bedöms det inte finnas något behov av skydd mot översvämning. De mindre lågpunkterna inom planområdet bedöms inte ha någon betydande påverkan på, eller påverkas av föreslagen exploatering. De större lågpunkterna i den södra delen av området fungerar som tillfälliga fördröjningsytor vid kraftig nederbörd och skyfall och bedöms inte utgöra någon begränsning för planens genomförande. Vid bräddning leds vattnet vidare genom en befintlig vägtrumma med en dimension av 300 mm vilket bidrar till en snabbare avrinning från fördröjningsytorna. Fastighetsägaren är ansvarig för underhåll av vägtrumman.

Befintlig och ytlig avrinning och avrinningsstråk (data hämtad från Scalgo Live) (Björking, 2025)

3.5 Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Planområdet är inte inom Telge Nätts verksamhetsområde för VA men försörjs via avtal. Anslutningspunkt till Telge nätts anläggning är vid pumpstationen som är belägen strax utanför planområdet. Pumpstationen är belägen på fastigheten Håknäs 11:1 och ingår i en gemensamhetsanläggning, Håknäs ga:2. Samtliga fastigheter inom planområdet är idag ansluta till gemensamhetsanläggningen Håknäs ga:2. Pumpstationen har tillräcklig kapacitet för den utbyggnad som detaljplanen medger.

Brandvatten

Brandvattenförsörjning kan ske med alternativsystem inom planområdet. Området kan nås via brandpost.

Värme

Befintlig uppvärmning sker till största del genom bergvärme men också direktverkande el samt värmepumpar, nytillkommande byggnader kommer troligtvis anslutas till bergvärme.

El

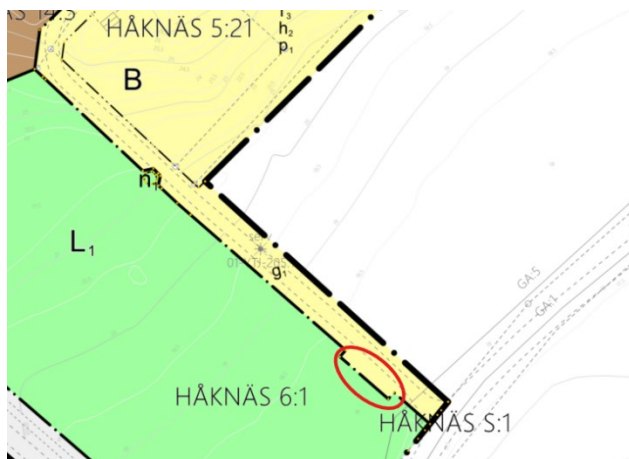
Nya byggnader kan ansluta till det befintliga elnätet, kapacitet finns. Enligt de nya mobilitetskraven ska det finnas en laddpunkt för elfordon per 2 parkeringsplatser och ledningsinfrastruktur till resten på infartsparkeringen. På användningsytan "L₁Odling" anses förenligt med planens syfte att anlägga solceller, ansökan görs till Länsstyrelsen som gör en bedömning om det är lämpligt i förhållande till brukningsvärd jordbruksmark, ändrad markanvändning och väsentligt samhällsintresse. Solceller är även möjligt på nya och befintliga byggnaders tak och ska beaktas i samband med byggnation för att öka andelen lokal energiproduktion.

Fiber

Området är anslutet till Telge Nätets fibernät.

Avfall/Återvinning

Avfallshanteringen kommer ske i hemsorteringskärl som är placerat inom gemensamhetsanläggning för avfallshantering eller på respektive fastighet i den södra spetsen av planområdet vid Fridhem. Hemsorteringskärl hanterar matavfall, restavfall, pappersförpackningar, färgat glas, mjuka och hårda plastförpackningar, tidningar, glas och metallförpackningar. Ovanstående avfall och även batterier och ljuskällor tas om hand vid den nordöstra infarten till planområdet.

Exempel på yta för hemsorteringskärl markerad med röd cirkel, för en- och tvåbostadshusen öster om infartsvägen.

Dagvattenhantering

Enligt dagvattenutredningen (Bjerking, 2025) visar föroreningsberäkningarna att utsläpp från planområdet till recipienten Moraån beräknas minska jämfört med befintlig situation efter implementerade dagvattenåtgärder. Det innebär att med implementerade dagvattenåtgärder förväntas detaljplanen bidra till att recipienten kan uppnå miljö kvalitetsnormerna (Bjerking, 2025).

Val av byggnadsmaterial är en mycket viktig del i att uppnå miljö kvalitetsnormer och källor till föroreningar i dagvatten, det kan begränsas genom kloka materialval. Exempelvis bör tak- och fasadmaterial som koppar, zink och dess legeringar undvikas. Även plastbelagda plåttak som avger organiska föroreningar bör undvikas. Takmaterialet regleras i detaljplanen ”Takmaterial får inte vara av zink, koppar eller plastbelagda plåttak som avger organiska föroreningar.” För lösningar som behöver gödsling, exempelvis gröna tak, ska gödslingen begränsas och noga planeras. Gödsling ska ske när taken kan ta hand om näringsämnena för att minska mängden som lakas ur och tillförs dagvattnet. Gödsling bör inte ske kort innan ett nederbördstillfälle. Material som ger ifrån sig miljöskadliga ämnen som via dagvattnet kan spridas till miljön bör inte användas.

Enkla dagvattenåtgärder föreslås anpassat till den lantlig miljön. Genom att nyttja befintliga diken och grönytor krävs endast mer renande åtgärder för den allmänna platsmarken som innehåller väg och parkering som bidrar med mest föroreningar.

Dagvatten kvartersmark

För den ökade hårdgörandegraden inom kvartersmark krävs en fördröjning av totalt 361 m³ dagvatten. Detta kan göras genom att nyttja de befintliga diken och grönytor som finns idag, se karta nedan.

Vid exploatering behöver befintliga diken och grönytor i förhållande till den aktuella bebyggelsen studeras mer i detalj för att säkerställa att erforderliga fördröjningsvolymerna kan omhändertas. Till exempel behöver det säkerställas att dagvattnet kan ledas till föreslagna grönytor med hjälp av markens höjdsättning. Dagvatten regleras inom kvartersmark med bestämmelserna ”Minst 65 % av marken ska vara genomsläpplig” och ”Marklov krävs även för stenläggning och asfaltering”.

Karta med befintliga diken, möjlig planerad markanvändning med grönytor.

Dagvatten allmän platsmark

De föreslagna åtgärderna dimensioneras så att flödet ut från planområdet inte ökar vid ett nederbördstillfälle med återkomsttiden 10 år. Detta motsvarar för allmän platsmark en fördröjningsvolym på cirka 74 m³ dagvatten vilket föreslås renas och fördröjas i skelettjordar och infiltration i grönytor. För att fördröja 74 m³ föreslås ytor om cirka 430 m² för skålade grönytor med trädplantering och antingen 107 m² eller 213 m² för skelettjordar beroende av skelettjordens porositet, se fördelning under respektive rubrik. Där det anses möjligt bör anläggningarna anläggas med öppen botten för att möjliggöra infiltration av dagvattnet till underliggande mark vilket reducerar mängden vatten som avleds till recipienten. Vid exploatering behöver höjdsättning studeras mer i detalj för att säkerställa att dagvatten avrinner till föreslagna dagvattenanläggningar. Åtgärderna bör anläggas på platser dit dagvattnet kan rinna ytligt.

Inom allmän platsmark regleras dagvattenhanteringen med bestämmelserna ”Dagvatten från

väg och parkering ska ledas till skålade grönytor.”, ” Minst 12 träd ska planteras längs infartsvägen”, ” Minst 35 % av marken ska vara genomsläpplig”, ”Infartsvägen ska luta mot grönytan mellan infartsvägen och gång- och cykelvägen” och ” Marklov krävs även för stenläggning och asfaltering”.

Vägytor

Längs infartsvägen som ska breddas och den nya vändplanen krävs en fördröjningsvolym på cirka 43 m³. Detta föreslås att tas omhand i skålade grönytor med trädplanteringar, gärna med olika arter för ökad motståndskraft. Dagvattnet behöver kunna avrinna ytligt till grönytan och trädens växtbäddar mellan bilvägen och gång- och cykelvägen, vägen kommer vara skevad mot grönytan. För att fördröja 43 m³ dagvatten krävs en minsta anläggningsyta på 430 m² vilket förutsätter att grönytorna skålas med cirka 10 cm och volymen ryms ytligt.

Parkeringsytor

Från parkeringsytorna inom allmän platsmark krävs en fördröjningsvolym på cirka 32 m³ vilket föreslås tas omhand i skelettjordar som kan placeras i de omkringliggande grönytorna. Om skelettjordarna anläggs likt *luftiga skelettjordar* med högre porositet, 30 %, krävs en minsta anläggningsyta på 107 m². Om i stället skelettjordarna anläggs likt *vanliga skelettjordar* med porositet 15 % krävs en minsta anläggningsyta på 213 m². Skelettjordarna anläggs lämpligen i lätt skålade grönremsor mellan parkeringsplatserna enligt bilden nedan. Efter samråd med Södertälje kommuns driftsenhet kan skelettjordarna utformas med en grövre sandkross under och en finare sandkross ovan.

Till vänster skiss på möjlig utformning av parkeringen med grönytor och trädplantering, Pietsch arkitekter. Till höger exempel på skålad grönyta, Bjerking.

Skelettjordar används bland annat för skapa ett underjordiskt dagvattenmagasin. Det är ett yteffektivt alternativt som ger utjämning, rening och tillför grönska i området. Skelettjordar består av grov makadam och vatten tillförs generellt genom brunnar med sandfång och via spridarledning. Skelettjorden kan antingen anläggas som en *vanlig skelettjord* eller en *luftig skelettjord*. En vanlig skelettjord består av ett luftigt lager i den övre delen och därefter av makadam blandat med jord i den nedre delen. Denna typ av skelettjord medför en porositet på cirka 15%. *Luftig skelettjord* innehåller ingen jord och har därmed en större porositet. En luftig skelettjord kan ha en porositet på cirka 30%. Fördelen med en luftig skelettjord är att en större volym dagvatten kan fördröjas, men däremot är reningen generellt bättre i en vanlig skelettjord. Drift- och underhåll av skelettjord består främst av kontinuerlig skötsel i form av rensning i brunnar och ledningar samt renhållning av skräp och ogräs. Bevattning av träd kan behövas. Jorden kan även blandas eller ersättas med biokol.

Grönytor

Från grönytorerna inom allmän platsmark föreslås ingen fördröjning eftersom de inte bedöms bidra med ökade flödes- eller föroreningsbelastning jämfört med dagens situation.

4. Konsekvenser

4.1 Miljökonsekvenser

Undersökning av betydande miljöpåverkan

Enligt 6 kap. miljöbalken (MB) ska kommunen göra en miljöbedömning när en detaljplan upprättas om dess genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Enligt kommunens undersökning av betydande miljöpåverkan bedöms de åtgärder planen medger vara förenliga med en ur allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser genom att markområden kommer användas för ett ändamål som området bedöms vara lämpat för med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Planen bedöms inte heller medge sådan markanvändning att några miljökvalitetsnormer överskrids varför detaljplanen får anses vara förenlig med 3, 4 och 5 kapitlet MB.

Motiveringen är att befintligt område för skola, elevhem och bostäder kompletteras med

liknande användning på till största del redan ianspråktagen mark eller mark som enligt gällande byggnadsplan är planerad för byggnation.

Miljö kvalitetsnormer

Påverkan på recipienten

Med föreslagna dagvattenåtgärder bedöms detaljplanen minska föroreningsmängderna jämfört med befintlig situation och på det sättet bidra till att recipienten Moraån kan uppnå miljö kvalitetsnormerna (Bjerking, 2025).

Buller

Miljö kvalitetsnormer för buller överskrids inte. Enligt bullerutredningen (Akustikkonsulten, 2025) kan riktvärden enligt trafikbullerförordningen klaras vid planerade bostäder. För samtliga bostäder kan uteplats anordnas som klarar riktvärdena. Riktvärden enligt Naturvårdsverkets ” Vägledning om buller från väg- och spårtrafik på skolgårdar” kan uppfyllas vid planerade skolbyggnader.

Luft

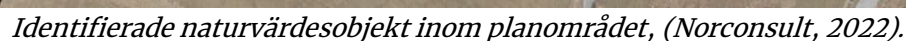
Detaljplanen möjliggör inte en exploatering av den omfattning eller karaktär att det bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för luft riskerar att överskridas.

Konsekvenser för naturmiljön

Detaljplanen omfattar relativt små arealer för utbyggnad, vilket innebär att påverkan på naturmiljö och ekologiska spridningssamband är liten (PM Naturmiljö, Detaljplaneområde Håknäs 7:1, 12:1, 2022, Södertälje kommun).

Enligt naturvärdesinventeringen (Norconsult, 2022) är två av placeringarna för nya en- och tvåbostadshus och garage och förråd delvis inom naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde. Enligt naturvärdesinventeringen bör fysiska ingrepp inom dessa två områden så långt som möjligt undvikas. Om bebyggelse inte kan undvikas i dessa områden bör åtminstone delar av områdena sparas och då företrädesvis sådana delar där grova träd förekommer. Enligt naturvärdesinventeringen bör avverkning eller negativ påverkan på skyddsvärda träd och i synnerhet särskilt skyddsvärda träd undvikas, om det inte kan undvikas bör ändå bebyggelsen

Den sydöstra placeringen av nya en-tvåbostadshus inom inventeringsområde 13 ligger på till största del på mark som i gällande byggnadsplan är planlagd för bostäder, en bedömning kring dess lämplighet har alltså redan gjorts. Även byggrätt för garage och förråd nordöst om ovanstående placering av nya en-tvåbostadshus placering ligger delvis inom inventeringsområde 13, naturvärdesklass 3. Den största delen av inventeringsområde 13 kommer bevaras.

53

nyttjas till gemensamhetsanläggning för gata, parkering och avfallshantering vid den nordöstra infarten för att säkerställa tillräcklig yta för vändning av fordon för avfallshantering. Enligt kommunens PM Naturmiljö, 2022 har området ett visst naturvärde. Ianspråktagande av den ytan bedöms ha liten påverkan på naturvärdena.

Konsekvenser för landskapsbild och kulturmiljö

Området bedöms inte som helhet ha ett högt kulturhistoriskt värde men har ett arkitektoniskt och samhällshistoriskt värde. Varje del som avspeglar de olika tidslagen i området har i sig kvaliteter i såväl arkitekturen som miljön

(Kulturmiljöutredning, Södertälje kommun, 2025). Detaljplanen är utformad för att värna dessa genom att reglera byggrätt, placering, nockhöjd, utformning, varsamhet, utförande, rivningsförbud, markens anordnande och vegetation och marklov för fällning av träd, för en anpassning till karaktären och kulturmiljön inom Solberga by. Landskapsbilden påverkas av de nya en- och tvåbostadshusen öster om infartsvägen i den kuperade terrängen och i planområdets sydvästra spets där de placeras på tidigare jordbruksmark. Båda områdena är synliga från den större vägen. Dessa nya en- och tvåbostadshus regleras med ovanstående bestämmelser för att harmoniera med landskapsbilden. Den mindre komplettering som detaljplanen möjliggör i befintlig miljö enligt de bestämmelser som detaljplanen reglerar bedöms ta hänsyn och anpassas till Solbergas kulturmiljö och karaktär.

4.2 Sociala konsekvenser

Sociala värden och tillgänglighet

Detaljplanen möjliggör att Solberga by förening kan utöka och fortsätta bedriva sin verksamhet vilket stärker de egenskaper som utmärker en levande landsbygd: lokal arbetsmarknad, service, skolor samt att det ska finnas boendemiljöer för olika behov och efterfrågan. Detaljplanen medger en utökning av en redan sammanhållen bebyggelse vilket stärker de sociala värdena.

Utifrån fysisk tillgänglighet är Solberga by anpassat för personer med funktionsnedsättning med generellt låga lutningar och hårdgjorda gångvägar. Ny bebyggelse ska planeras så att området fortsatt uppfyller tillgänglighetskraven enligt Boverkets nya byggregler vilket beaktas i samband med bygglovprövning. Detta är en viktig förutsättning för den sociala hållbarheten

med ett fungerande vardagsliv och jämlika livsvillkor för denna målgrupp.

Barnperspektiv

Solberga by förening driver skola, fritidsverksamhet och elevhem för barn och ungdomar med intellektuella funktionsnedsättningar. Miljön är anpassad efter elevernas behov och den pedagogiska verksamheten. Detaljplanen bidrar till att området blir mer trafiksäkert då den möjliggör en ny infartsparkeringen med vändzon och byggrätt för väntrum för skolskjuts anpassad för en säker hämtning och lämning av elever. Den nya infartsparkeringen möjliggör parkering till all personal och besökare och kan på det sättet minska trafiken inom området. Detaljplanen möjliggör att gång- och cykelvägen längs infartsvägen kan förlängas och flyttas till den västra sidan och bli mer skyddad då den inte avslutas vid in- och utfarter till parkeringen som den gör i dagsläget.

Förbättrad kollektivtrafik

Detaljplanen ger ett ökat underlag för en förbättrad kollektivtrafik.

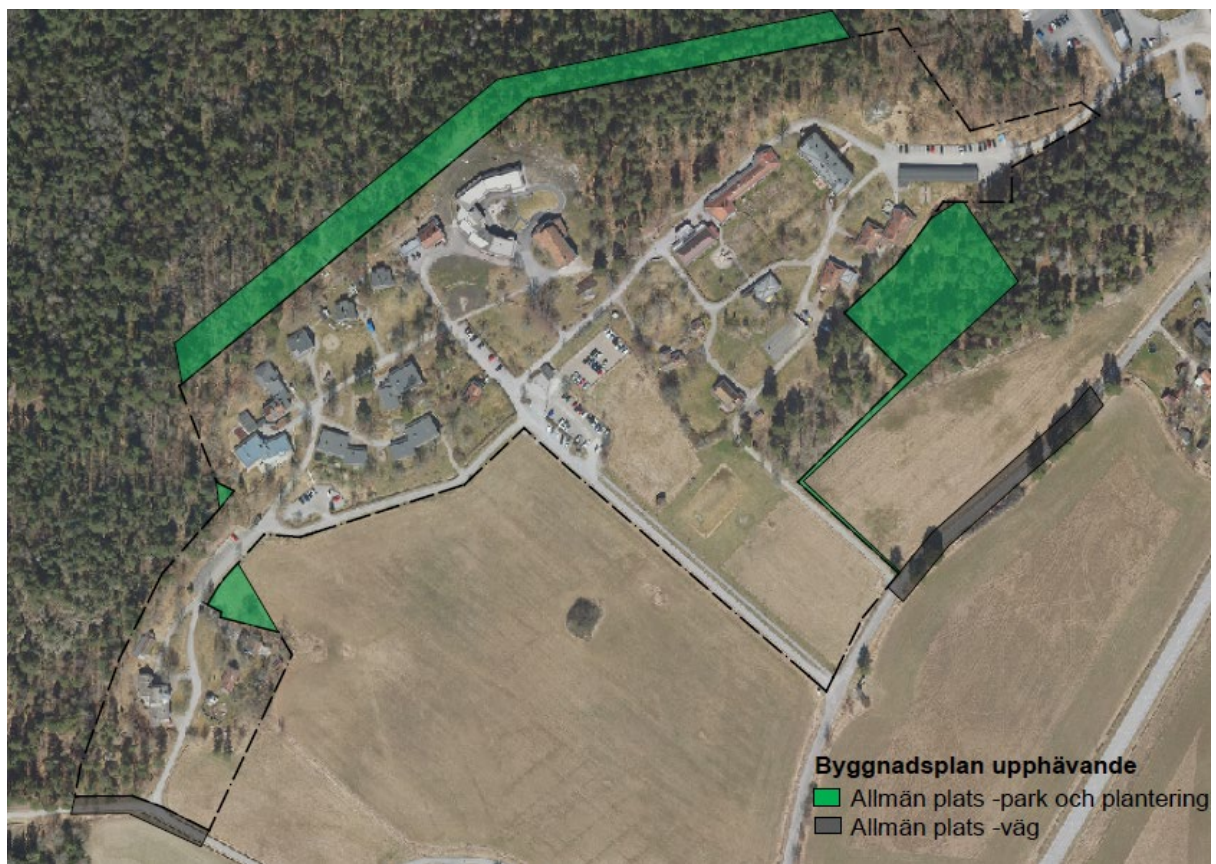
4.2 Konsekvenser av upphävande av delar av byggnadsplanen som inte ersätts med denna detaljplan

Några mindre delar av byggnadsplanen ”Ändring och utvidgning av byggnadsplan för Håknäs 7:1, 12:1 m.fl.” 0181K-P865C från 1984 kommer upphävas och inte ersättas med denna detaljplan. Det är områden med användningen allmän plats -park och plantering och allmän plats-väg.

Då inga ändringar föreslås finns det inget syfte att ta med aktuella delar från byggnadsplanen för allmän plats-väg. Markanvändningen för de delarna kommer fortsatt vara detsamma. Det finns heller inget syfte att ta med de delar av allmän plats -park och plantering i detaljplanen, de ytorna har inte realiserats till park eller plantering utan har fortsatt varit naturmark och några mindre flikar öster om infartsvägen och norr om torpmiljön Fridhem har nyttjats som åkermark. De delarna är tänkta att nyttjas på samma sätt som de görs idag, markanvändningen

kommer alltså inte ändras.

Efter att byggnadsplanen upphävts för de områdena som inte ersätts av denna detaljplan så kommer de inte längre omfattas av någon byggnadsplan. Om någon avser att utföra en lovpliktig åtgärd på platsen behöver kommunen göra en bedömning om åtgärden kräver en ny detaljplan eller om åtgärden kan prövas direkt med bygglov. Inga ytterligare konsekvenser tillkommer för de delar av byggnadsplanen som upphävs och inte ersätts med denna detaljplan.

Ytor för allmän plats – park och plantering och allmän plats – väg som upphävs i byggnadsplanen och som inte ersätts av denna detaljplan.

5. Genomförande

5.1 Organisatoriska frågor

Tidplan

Samråd	kvartal 1 2026
Granskning	kvartal 3 2026
Antagande	kvartal 1 2027

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från det datum detaljplanen har vunnit laga kraft (4 kap. 21–25 § PBL). Under genomförandetiden har fastighetsägaren en garanterad rätt att bygga i enlighet med detaljplanen och får inte ändras utan att synnerliga skäl föreligger. Efter genomförandetidens utgång fortsätter detaljplanen att gälla tills den ändras eller upphävs. Detaljplanen kommer ersätta den nu gällande byggnadsplanen ”Ändring och utvidgning av byggnadsplan för Håknäs 7:1, 12:1 m.fl.” 0181K-P865C från 1984 och en liten del av naturområde och lokalgata i ”Detaljplan för Solåkraby, Farsta 1:3 m.fl 0181K-P1647C ” från 2013.

Huvudmannaskap

Med huvudman för allmän plats menas den som ansvarar för och bekostar anläggande samt drift och underhåll av blivande anläggningar för väg, dagvatten och ledningar. I området föreslås fortsatt enskilt huvudmannaskap.

Huvudregeln i plan- och bygglagen är att kommunen ska vara huvudman för allmän plats i detaljplaner (PBL 4 kap 7 §, 33 §). Kommunen kan dock avsäga sig ansvaret för allmän plats i en detaljplan om det föreligger särskilda skäl. Särskilda skäl kan vara att området fortsatt ska ha en enhetlig förvaltning i ett område där det finns enskilt huvudmannaskap sedan tidigare. Ett ytterligare argument är om förvaltningen blir bättre genom att den samlas hos de enskilda fastighetsägarna. Allmän plats inom planområdet ligger inom fastigheten Håknäs 6:1 som ägs av Föreningen Solberga by.

Kommunen bedömer att det i föreliggande fall finns särskilda skäl till enskilt huvudmannaskap då det i dagsläget är enskilt huvudmannaskap enligt gällande byggnadsplan, det finns ingen kommunal service, det förekommer ingen genomfartstrafik i området, omgivande områden har enskilt huvudmannaskap och utifrån att områdets karaktär ska värnas. Fastighetsägaren i området har uttryckt önskemål om att fortsätta förvalta de allmänna platserna, vilket de gör idag.

Huvudman för VA

Detaljplanen är belägen utanför Telge Näts verksamhetsområde för vatten och spillvatten. Telge Nät har en förbindelsepunkt utanför planområdet som ansluter till fastighetsägarens ledningar. I området föreslås enskilt huvudmannaskap för VA. I dagsläget sköts VA inom planområdet enskilt.

5.2 Ansvarsfördelning

Ansökan om lantmäteriförrättning

Fastighetsägaren/arna inom planområdet ansvarar för och ansöker om lantmäteriförrättning där så är erforderligt. Vid planens antagande bedöms det inte föreligga behov av gemensamhetsanläggning, eftersom all mark ägs av Föreningen Solberga by. Möjlighet ges dock att bilda gemensamhetsanläggning när behov uppstår, exempelvis i samband med fastighetsreglering eller avyttring, för att säkerställa utfartsrätt eller annan gemensam tillgång.

Utbyggnad av vatten och spillvatten

Kapacitet i Telge näts ledning med tillhörande pumpstation Håknäs ga:2 finns för tillkommande bebyggelse. Fastighetsägaren/arna inom planområdet ansvarar för all ledningsdragning och pumpar inom planområdet samt annan erforderlig anordning för tillkommande bebyggelse samt utför hopkopplingen till Telge näts förbindelsepunkt. Tillkommande enheter behöver teckna avtal med Telge Nät.

Elförsörjning, telenät, fibernät

Telge Nät ansvarar för eldragning fram till förbindelsepunkt. Telge nät har befintliga ledningar inom planområdet. Telge stadsnät ansvarar för fibernätet inom planområdet.

Utbyggnad av allmänna platser

Fastighetsägaren/arna inom planområdet ansvarar för utbyggnad och underhåll av allmän plats. Vid planens antagande är gemensamhetsanläggningar inte bildade, men i kommande beslut om att inrätta en gemensamhetsanläggning anges närmare hur vägar och andra allmänna platser ska utformas, vilka fastigheter som ingår i gemensamhetsanläggningen samt med vilket andelstal. Därmed fastställs respektive delägarfastighets bidragsskyldighet till drift och underhåll av gemensamhetsanläggningen. Beslutet får inte strida mot detaljplanens bestämmelser. Det är Lantmäterimyndigheten som beslutar i förrättning.

Om ingen gemensamhetsanläggning bildas är det Föreningen Solberga by som fortsatt ansvarar för utbyggnad och underhåll av allmän plats.

Dagvatten

Planområdet ingår inte i kommunens verksamhetsområde.

Enligt miljöbalken 9 kap 2§ är dagvatten inom detaljplanelagt område avloppsvatten.

Hantering av avloppsvatten är miljöfarlig verksamhet och lagen ställer därmed särskilda krav på den som är huvudman. Anläggning för rening av dagvatten kan därmed vara anmälningspliktig till miljönämnden enligt 13 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Fastighetsägaren/arna inom planområdet är ansvarig för fullgod rening av dagvatten enligt kommunens dagvattenpolicy samt enligt miljöbalken 9 kap 2§.

Ansvar för genomförande av dagvattenåtgärder på allmän plats ligger hos fastighetsägaren/arna inom planområdet. Dagvattenåtgärderna ska utföras med utgångspunkt från dagvattenutredningen (Bjerking, 2025).

Bygglov, marklov och lovplikt m.m.

Detaljplanen medger utökad byggrätt jämfört med gällande byggnadsplan. Det åligger fastighetsägaren/arna inom planområdet att ansöka om erforderliga lov i samband med bygglov, rivningslov eller marklov, enligt 9 kap. plan- och bygglagen. Det åligger även Fastighetsägaren/arna inom planområdet att söka tillstånd så som till exempel samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Utökad lovplikt

Marklov krävs för fällning av träd med en stamdiameter över 50 cm mätt 1,3 m ovan mark. Fyra träd har fått en särskild skyddsbestämmelse, n₁ särskilt skyddsvärt träd. Trädfällning inom n₁-område får endast ske om trädet är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk och ska då

anmälas till Länsstyrelsen för samråd enligt miljöbalken 12 kap. 6 §. Marklov krävs även för stenläggning och asfaltering.

Rivningsförbud

Ett hus "Lilla Håknäs" på fastigheten Håknäs 14:1 förses med rivningsförbud då det är särskilt värdefullt. Rivningsförbud kan under vissa förutsättningar medföra rätt till ersättning enligt 14 kap.7 § plan- och bygglagen, om ett rivningsförbud medför en betydande ekonomisk skada för fastighetsägaren. För att ha rätt till ersättning förutsätter det normalt att fastighetens marknadsvärde påverkas i väsentlig omfattning. Merkostnader för underhåll utgör i sig inte grund för ersättning. Eventuell talan om ersättning ska väckas inom två år från det att beslutet vunnit laga kraft

5.3 Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser

Markägoförhållanden

Planområdet omfattar befintliga bostäder samt anpassad skolverksamhet och elevhem. Samtliga fastigheter inom planområdet ägs av Föreningen Solberga by. Delar av planområdet kan i framtiden komma att säljas till annan part.

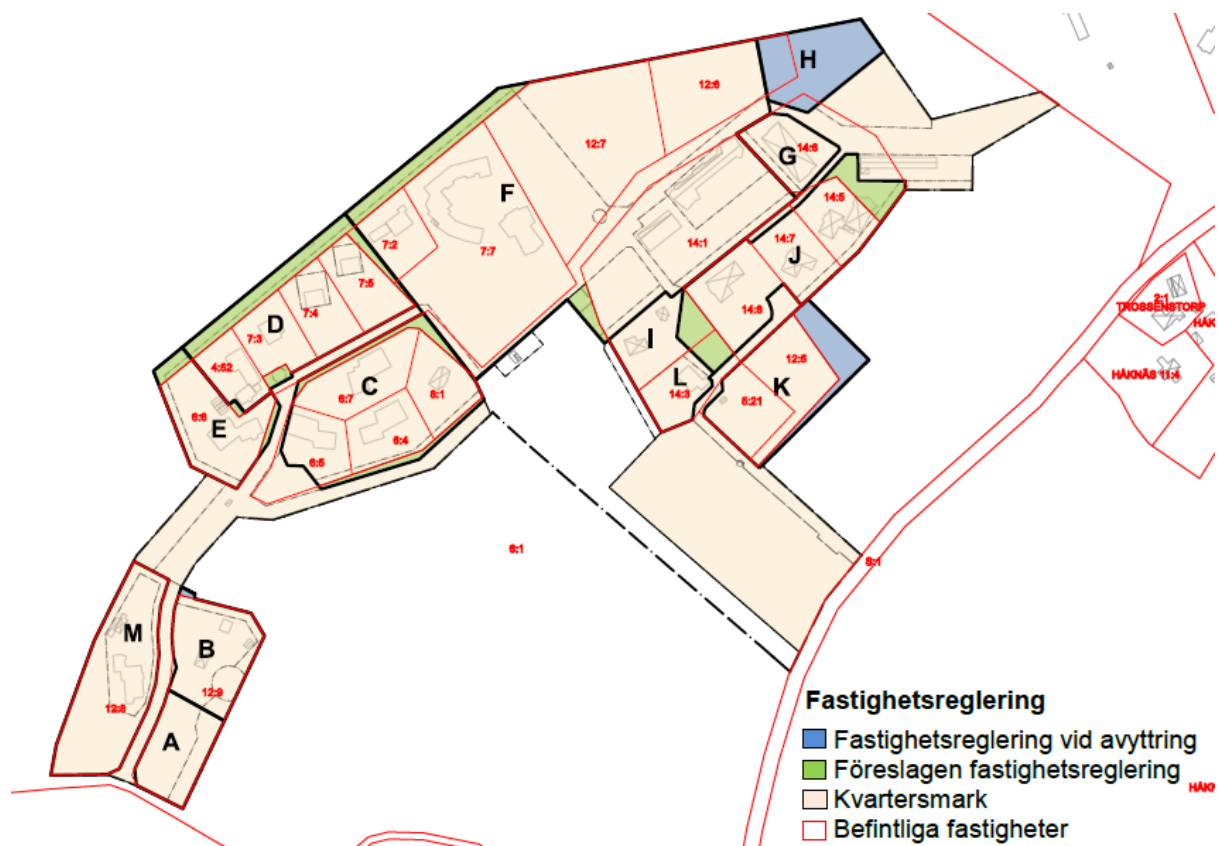
Fastighetsbildning kvartersmark

Planförslaget möjliggör för bildandet av nya fastigheter genom fastighetsbildning. Detaljplanen reglerar minsta fastighetsstorlek. En fastighetskonsekvenstabell har tagits fram och bifogas planbeskrivningen. Tre områden: A, H och K, inom detaljplanen föreslås efter förrättning avyttras. De fastighetsregleringar som redovisas i illustrationskartan nedan avser marköverföringar som bedöms lämpliga för att fastighetsindelningen ska överensstämma med detaljplanens syfte och markanvändning. Illustrationskartan visar exempel på föreslagen fastighetsbildning och reglerar inte exakt framtida fastighetsindelning.

Håknäs 12:9 utökas med byggrätt och ges möjlighet att styckas av för att bilda upp till tre (3) fastigheter, vilket illustreras i bilden nedan, område A. I samband med förrättning inom område B regleras en del av 6:1 till nybildad fastighet för befintlig infart. Av Håknäs 5:21, Håknäs 12:5, samt del av Håknäs 6:1 möjliggörs bildandet av upp till två (2) nya fastigheter vilket leder till totalt 4 fastigheter inom område K. I planområdets nordöstra del möjliggörs

avstyckning och fastighetsreglering berörande Håknäs 6:1, 12:6 samt 14:6 för bildandet av två nya bostadsfastigheter, område H. Delar av Håknäs 6:1 som enligt detaljplanen avses användas för bostads- respektive skoländamål bedöms lämpligen regleras till berörda fastigheter i samband med framtida förrättning.

Utöver ovan nämnda förrättningar i samband med avyttring föreslås fastighetsutveckling inom området för Föreningen Solberga Bys verksamhet, se gröna markeringar i illustrationsbilden nedan. Fastigheter längs planområdets norra del ges möjlighet till större tomt genom fastighetsreglering. Till område J föreslås genom fastighetsreglering överföring av mark från 14:1 och 14:3 till 14:8 för att marken är i anslutning till befintlig byggnad och för att fastigheten 14:8 ska kunna användas för avsett ändamål. Till Håknäs 14:5 föreslås överföring av mark från Håknäs 14:6. Ytterligare fastighetsreglering möjliggörs också inom område C, D, E och F markerat i grönt illustrationsbilden nedan.

Illustrationsbild över fastighetsreglering i samband med avyttring samt föreslagen fastighetsreglering.

Utöver beskrivet ovan kan fastighetsbildning ske inom ramen för detaljplanens bestämmelser om minsta fastighetsstorlek. Exakt utformning och omfattning av framtida fastighetsregleringar prövas i samband med lantmäteriförrättning. Om minsta fastighetsstorlek utnyttjas kan maximalt tio (10) nya bostadsfastigheter bildas inom området. Fastighetsbildning enligt detaljplanen kan ske förutsatt att detaljplanen vinner laga kraft.

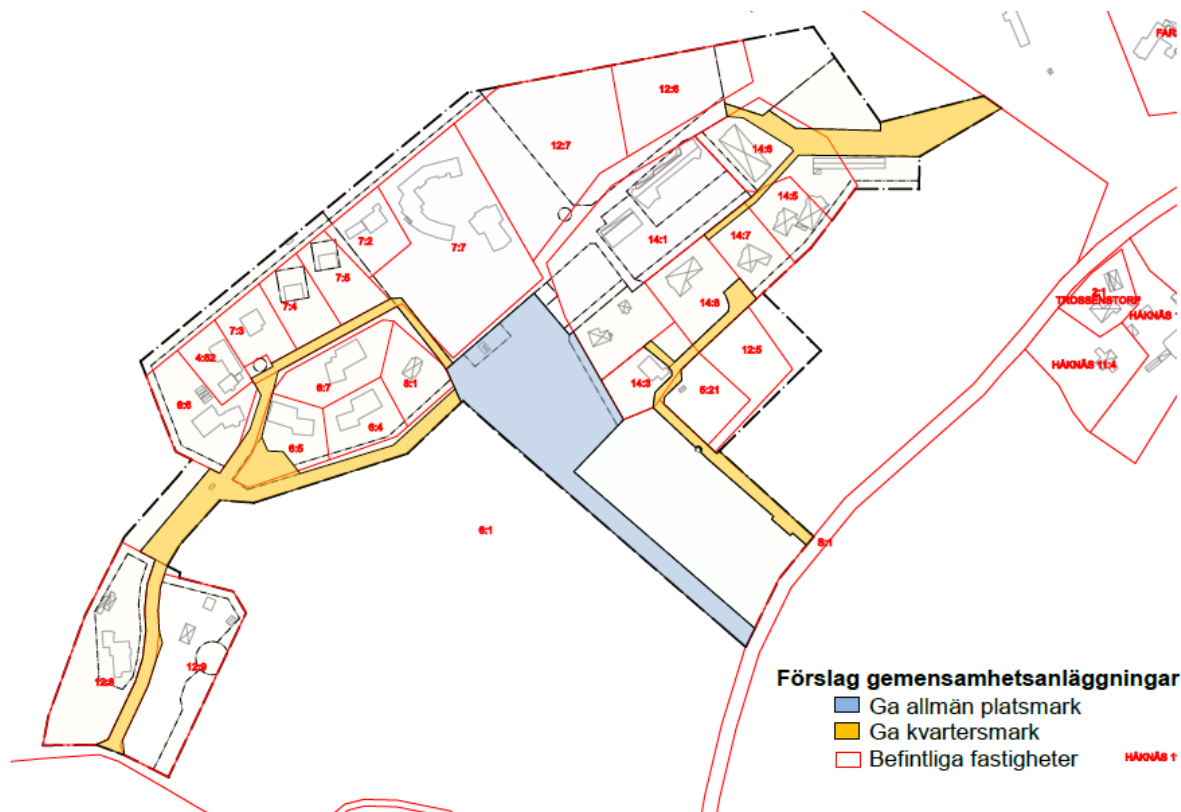
Befintliga fastigheter – planstridigt utgångsläge

Det finns två fastigheter i området som vid laga kraft får ett planstridigt utgångsläge. Nytt planförslag har i möjligaste mån anpassats så att byggnader i och med nytt planförslag inte blir planstridiga. Bygglov får inte medges förrän fastighetsreglering för Håknäs 4:52 och Håknäs 14:5 enligt denna detaljplan har genomförts och fastighetsbildning vunnit laga kraft. Föreslagna fastighetsregleringar är markerade i grönt i illustrationsbilden ovan.

Gemensamhetsanläggningar

Det finns idag ingen befintlig gemensamhetsanläggning inom planområdet. Det finns två gemensamhetsanläggningar i anslutning till planområdet, samtliga fastigheter inom området är anslutna till dessa. Nybildade fastigheter vid genomförande av detaljplanen ska anslutas till befintliga gemensamhetsanläggningar för väg Håknäs GA:1 (Håknäsvägen), och avloppspumpstation Håknäs GA:2. Andelstalen bestäms i anläggningsförrättningen. Håknäs GA:1 är väg som krävs för att komma till området och Håknäs GA:2 är pumpstation för området.

För att möjliggöra anläggande, drift och underhåll av allmän plats gata och dagvatten kan en eller flera gemensamhetsanläggning/ar bildas. Planen möjliggör också bildandet av en eller flera gemensamhetsanläggningar för drift och underhåll av väg, parkering och avfallshantering på kvartersmark. Läget för befintliga enskilda ledningar för VA inom området är delvis osäkert. Behov av gemensamhetsanläggningar, servitut eller andra rättigheter för ledningar inom kvartersmark prövas i samband med lantmäteriförrättning. GA avses bildas innan avstyckning.

Illustrationsbilden ovan visar möjligt utrymme för gemensamhetsanläggning.

Fastigheterna ges andelstal utifrån nytta av anläggningarna. Andelstal bestäms i anläggningsförrättningen. En samfällighetsförening avses bildas för förvaltning av gemensamhetsanläggningen/arna. Håknäs 5:21, 6:1, 6:5, 6:7, 7:7, 12:9, 14:3, 14:5, 14:6, 14:7 samt 14:8 belastas av utrymme för kommande GA.

Ledningsrätt

Det finns inga befintliga ledningsrätter i området. Ledningshavare svarar själva för att trygga sina ledningsnät genom avtal eller ledningsrätt.

Fastighetsrättsliga konsekvenser

Servitut, rättigheter och samfälliga fastigheter

Följande servitut finns inom planområdet

- Servitut 01-YTJ-240.1. Rättighet, officialservitut, till förmån för Håknäs 6:4 och Håknäs 6:7 att använda befintlig väg och belastar Håknäs 6:5.

- Servitut 01-YTJ-240.2. Rättighet till förmån för Håknäs 6:4 och Håknäs 6:5 att använda befintlig väg, belastar Håknäs 6:7.
- Servitut 01-YTJ-205.1. Rättighet till förmån för Håknäs 14:3 samt 14:5–8 att använda befintlig väg, belastar Håknäs 6:1.

Servituten förordas gälla om inte tillgången till utfart istället löses genom bildande av gemensamhetsanläggning. Vid kommande fastighetsregleringar ska dessa rättigheter förordas att fortsatt gälla även till förmån för nya fastigheter.

5.4 Ekonomiska frågor

Projektekonomi

Fastighetsägaren inom planområdet bekostar detaljplan och nödvändiga utredningar.

Kostnader för lantmäteriförrättningar

Fastighetsägaren/arna inom planområdet bekostar fastighetsbildning inom planområdet. Kostnaden för bildande av GA med tillhörande samfällighetsförening fördelas enligt beslut i kommande förrättning då GA bildas.

Kostnader för markåtkomst

Kostnader för markåtkomst för att bilda behövliga gemensamhetsanläggningar kommer hanteras inom kommande lantmäteriförrättning.

Kostnader för gator, gc-väg, naturområden samt vatten och spillvatten

Genom de andelstal som fastställs i anläggningsförrättningen bestäms hur kostnader för genomförande, utförande och drift ska fördelas för gemensamma anläggningar. Respektive fastighetsägare bekostar anslutningsavgift till Telge Nät.

Kostnader för dagvattenåtgärder

Fastighetsägaren/arna inom planområdet är ansvarig för kostnader för genomförandet av dagvattenåtgärder på allmän plats.

Elförsörjning, telenät och fibernät

Ledningsägare ansvarar för drift och underhåll av sina ledningar. Anslutningsavgifter och eventuella kostnader för servisledningar bekostas av respektive fastighetsägare eller abonnent. Om befintliga ledningar behöver flyttas till följd av detaljplanens genomförande eller

exploatering inom planområdet ska flyttkostnader bekostas av den som föranleder åtgärden, om inte annat överenskomms med berörd ledningsägare. Eventuell utbyggnad av laddinfrastruktur bekostas av fastighetsägaren.

5.5 Tekniska frågor

Tekniska utredningar

Tekniska utredningar som tagits fram för detaljplanen är;

- Dagvattenutredning
- Bullerutredning

Vatten och spillvatten

Planområdet är utanför kommunens verksamhetsområde för vatten och spillvatten. Telge Nät AB är huvudman för de allmänna VA-anläggningarna fram till den pumpstation (Håknäs GA:2) belägen utanför planområdet på Södertälje Håknäs 11:1. Fastighetsägaren/arna ansvarar för projektering, utbyggnad, drift och underhåll av vatten- och spillvattenledningar inom planområdet fram till förbindelsepunkt mot Telge Nätets anläggning. Samtliga kostnader för dessa anläggningar bekostas av fastighetsägaren/arna.

Dagvatten

En dagvattenutredning (Bjerking, 2025) har tagits fram inom ramen för planarbetet. Dagvatten ska omhändertas och fördröjas inom planområdet i enlighet med utredningens rekommendationer. Föreslagna åtgärder omfattar bland annat nyttjande av befintliga diken och grönytor samt fördröjning och rening inom kvartersmark och allmän platsmark.

Fastighetsägaren/arna ansvarar för projektering, anläggande, drift och underhåll av dagvattenanläggningar inom planområdet. Kostnader för genomförande, skötsel, reinvesteringar och eventuella framtida ombyggnader bekostas av fastighetsägaren.

Fastighetsägaren/arna ansvarar även för drift och underhåll av befintliga diken, vägtrummor och andra anläggningar som krävs för dagvattenhanteringen inom planområdet.

Fastighetsägaren/arna ansvarar för drift och underhåll av den befintliga vägtrumma som avleder dagvatten från planområdets södra del. Trumman ska hållas i sådant skick att dess avvattande funktion upprätthålls.

Elledningar, värme, tele och fiber

Mark reserveras som e-område för nätstation i plankartan. Inget u/l-område behövs för allmänna ledningar. Tillkommande fastigheter tecknar nya anslutningsavtal med Telge Nät för elanslutning. Fiberanslutning finns i området. Nuvarande fastigheter försörjs idag till största del med bergvärme men också direktverkande el samt värmepumpar för uppvärmning. Från befintlig nätstation går idag ledningar under nuvarande hållplatsbyggnad vid parkeringen. Fastighetsägaren/arna är medvetna om att ledningar kommer att behöva flyttas för att anpassas för tillkommande bebyggelse. Planering av åtgärder görs i dialog med ledningsägare Telge Nät. Kostnader för ledningsflytt bekostas av den som föranleder åtgärden, om inte annat överenskomms mellan parterna.

Vägar

Befintliga vägar inom planområdet avses nyttjas även efter planens genomförande. Huvudmannen ansvarar för utbyggnad, drift, underhåll och framtida reinvesteringar i vägnätet. Kostnader för väganläggningar inom planområdet bekostas av berörda fastighetsägare. Om gemensamhetsanläggning bildas fördelas kostnaderna enligt de andelstal som fastställs i anläggningsförrättningen. Vägarna ska utformas och underhållas så att räddningstjänstens framkomlighet säkerställs. Vägarnas bärighet och övriga tekniska egenskaper ska uppfylla de krav som ställs av räddningstjänsten och andra berörda myndigheter.